

uicem charitate uniti ppter quod decenter sunt in codes libro collocati qm ad eozm doctrina: qd uerac in unita te loci cur or. De suo loco. de quo pot exponi qd or Job xxviii. Turo locus e in quo pstat. in sacra scriptura p auruz intelligit sapia diuina que fuit in istis. pphetis. z sicut minera auri pluri bus porcionib col ligat z in vna forna ce ad pflandum po nit z sic in vna mas sam redigit. sic sapl entia diuina in istis plurib pphetis re fulgens in hoc libro colligit ad instructi onem fidelium vt in pnti cognoscant deū p fidez: z in futuro p aptam visionem ad quam nos pdu cat q cū patre z spi ritu sancto uiuit et regnat in secula seculorum Amen.

Incipit liber Osee pphete **C**apitulum. j.

Uerbū dñi qd factum est ad osee filiū beeri i dieb ozie: ioathā: achaz: ezechie regū iuda: et in die b hieroboā filij ioas regis

In prologo. xij. pphetarū ubi dicit. Sicut in libro psalmoz psalmi a diuersis auctoribus compositi zc.

Additio.

Secundū sniam beati augu. oim psalmoz in psalterio pntoz actor fuit ipse dauid: licet qdā psalmi ab alijs intulens: vt asaph z filijs choze: z bne susmodi: que quidē snia licet em ab aliqbus ptradatur: nihilominus pbabilior videt z verior: put fuisse dēnt fuisse declarata in additionib sup ps. j.

Replica.

In p fatione. xij. pphaz postil. dicit. Sicut psalmi a plurib editi pntentur in vno libro psalmozum. ita iste prophetie ponuntur in vno libro pphetarū

Cotra quod Burgen. dicit oim psalmoz dauid fuisse auctore fm opinione beati aug. Quid aut mibi videat ad eozm dā dū opinionones sanctorz doctoz Aug. z Hiero. vide supra circa primū psalmū in correctorio.

Capitulum. s.

Uerbū dñi. Liber iste in. xij. ptes diuidit: fm. xij. pphetas: z sunt ptes note. prima aut ps in qua pntent pphetia osee diuiditur in pthemū z tractatuz q incipit ibi. Principiū loquendi. In pthemio primo ostendit pphete genus: cū dicit.

Ad osee filiū beeri. z fuit iste beeri p

pheta sicut z filius licet eius ppheta nō habeat: sicut nec de multis alijs q tñ in scriptura pphete nominant: habet em pphete p regula: q qñ in principio alicui pphete patris nomen exprimitur: pphetam fuisse intelligit. scdo oñ dicitur pphete tps: cū dicit. c In diebus ozie ioathā achaz z ezechie regū iuda. tps em istoz quatuor pphetauit. d In diebus hieroboam filij ioas. iste em hieroboam fuit rex israel z nominat hic: qz regnauit cū ozia rege iuda. xiiij. annis. e Principiū. Dic incipit tractat z diuidit in duas ptes: quia primo pphetat non soluz verbis s etiā sensibilibus factis: scdo simplicib vrbis ca. iij. Circa primā pte in qua virtualiter pntent illa que postea sequunt p fiderādū q sicut dicit apls ad Ro. xj. Ceditas ex pte ptingit in isrl vt plenitudo gentiū intraret: z sic ois isrl salu fieret. qd implebit circa fines mūdi qñ iudei puerent ad xpm generaliter detecta falsitate anticristi: z fm s pph z tria facit: prio s renūciat futurā iudeoz excecationē. scdo gentiū illuminationē: ibi. Et erit. tercio iudeoz fia alein puerionem: ca. iij. prima adhuc in duas: qz primo tangit iudeoz captiuitas pcedens xpi aduentum scdo eoz cecitas in eius aduētu ibi. Et pcepit. prima adhuc in duas: qz pmo ponit captiuitatis rō: scdo ipa captiuitas. ibi. Et abiit z accepit gomer. Circa primū dicitur. e Principiū loquendi dño in osee. i. ad ipm osee: et dicunt expozitores aliq q dicit hic principiū loquēdi ad te

notandum q dñs locutus est prius ad osee q ad rebi quos pphas sequentes sed hoc nō bene videt verū: qz abdias est vnus de sequētib: z tñ ipse fuit bō pfect a tpe achab regis israel: cuius fuit dispensator: fm omnes doctores heb: aicos z latinos. A sine dō vite achab vsqz ad prin

isrl. Principiū loquēdi dño i osee. Et dixit dñs ad osee. **U**ade sūe tibi vrozē fornicationū: z fac tibi filios fornicationū: qz fornicās fornicabit tēra a dño. Et abiit z accepit gomer filiaz debelai: z concepit z peperit ei filiū. Et dixit dñs

ab vsqz ad prin cipū regni ozie sub quo osee cepit pphetizare: p ut dicit in textu fluxerunt. c. an ni: vt potest de facili videri i qz to regū numerā do tpa regū inē. medior: et iō nō est vcrisimile q abdias iceperit post illū ppheta re s magis ante ppe qd dicit ra. la. q istud prin

cipium loquēdi referat ad lram sequentem cū dicitur. **U**ade sūe tibi. ita q istud fuit primū quod dñs locutus fuit ad osee. s **C**ozem fornicationū. dicunt aliqui q ista mulier quā dicit ppheta in vrozem pū erat meretrix publica: z quis vile esset eam accipere: ppheta tamen se humiliavit in hoc volens deo obedire sicut elias quis esset de genere regio: inuit tñ nudus z discalciatus vt obediret deo: Esaiē. xx. Dicit tñ hiero. in prologo q bec mulier non fuit fornicaria fornicatione corpis: sed fornicatione mentis: quia erat ydolatra z gentilis: z hoc videt verius: quia per hoc signum magis respondebat signato. s ydolatrie ppli future: q p hoc significabat: fm q postea subdit: qz fornicans fornicabit tēra a dño.

Uade sūe tibi vrozem fornicationū z filios fornicationū. In heb: eo bates sic accipe tibi vrozem fornicationū z filios fornicationū scz accipe cum matre filios quos ante habuit: ita q accepit matrem iū vrozem: z filios eius adoptauit. Filij em quos genuit in ea postq fuit eius vroz: nō poterant dici filij fornicationum fornicatione corporali: qz legitimi erāt nec fornicatione ydolatrie: qz ppheta nō permisisset et ideo qd dicit in translatione nra. Fac filios fornicationū. sic est exponendū: Filios fornicationum factuos p adoptionem.

Uade sūe tibi vrozem. s. x. tribuū z duaz. **A** domino p ydolatriam. que est spūalis fornicatio: z dicitur. Fornicans fornicabitur. reduplicādo ad tenotandū multiplicationem ydolatrie: que facta fuit illo tpe in vtraqz pte terre ppter qd regnū. x. tribuum primo fuit captiuatū sub osee. iij. Regū. xvij. z postea regnū duarum tribuuz sub sedechia. iij. Reg. vitimo Et sic patet q in hac pte ponit captiuitatis ratio. scz ydolatrie multiplicatio.

Uade sūe tibi ponit decem tribuuz captiuitatio que fuit prima: postea subdet de captiuatione duarū tribuū que fuit secunda. **H**ec tñ ps prima diuidit: qz primo ponit captiuitas: scdo eius diuturnitas. ibi. Et concepit. circa primū dicit.

Uade sūe tibi. p mpte deo obediens. **U**ade sūe tibi. p mpte deo obediens. **U**ade sūe tibi. p mpte deo obediens. **U**ade sūe tibi. p mpte deo obediens. **U**ade sūe tibi. p mpte deo obediens.

Uade sūe tibi. p mpte deo obediens. **U**ade sūe tibi. p mpte deo obediens. **U**ade sūe tibi. p mpte deo obediens. **U**ade sūe tibi. p mpte deo obediens.

q Et visitabo. i. punia seu vindicabo. r Sanguis iezrabel. i. sanguine innoxii effusus in iezrabel. qd exponit aliqui de sanguine naboth ibi effuso. vt babe tyr. in. Reg. xij. sed huic dicto obuiat qd subdit.

s Sup domū iehu. qz tom? eius nō fuit punita ppe sanguine naboth:

s magis exalta-
ta: eo qz iehu in
vindictā sangui-
nis naboth dele-
uit domū achab
ppter qd? ppter
occasione facer-
dotuz baal dñs
dixit ad euz. iij.
Re. x. Quia stu-
diose egisti qd
rectū erat z pla-
cebat in oculis
meis: et oia que
erant in corde
meo fecisti ptra
tomū achab: fi-
lij tui vsqz ad qz
tam generatio

ad eū. **V**oca nomē ei⁹ iez-
rabel. **Q**m̄ adhuc modicu⁹
⁹ visitabo sanguinē iezra-
bel⁹ sup tomū iehu ⁹ qescē
faciā regnū tom⁹ isrl. **E**t i
illa die pterā arcū isrlī val-
le iezrabel. **E**t cōcepit ad-
huc: ⁹ pepit filiā. et dixit ei.
⁹ **V**oca nomen ei⁹ absqz mi-
sericordia. **Q**uia nō addā
vltra misereri tomū isrl: **S**

nē sedebunt sup thronū isrl. s qz iehu postea fecit ma-
lum corā dño vt ibidē habet: ⁹ filij eius p⁹ eū: iō istud
malū dñ bic sanguis iezrabel: ⁹ qz isti vel eoz aliq̄ inno-
centes occiderunt ⁹ illud dñ bic vindicari sup tomū
iehu quod fuit impletum in zacharia ei⁹ abnepote: vt
br. iij. Reg. xv. ⁹ extūc multā fuit afflictū regnū isrl q̄-
usqz fuit captiuatū p reges assyrioz. s. regatpbalassar
z salmanasar: iō sequit. **E**t q̄el. sa. re. ad isrl. osee
ei⁹ rege captiuato. **E**t in il. die. i. in illo tpe. ⁹
Cōterā arcū isrl. qz tunc debellati fuerūt ab assyrijs.
Et pcepit. **D**ic dñr denūciat captiuitatē diuturni-
tas p nomē filie nate cū dñ. **V**oca nomē ei⁹ abs-
qz misericordia. iō subdit. **Q**uia nō addā vltra mise-
reri tomū isrl. vltra differendo ei⁹ captiuitatē.

Sed obliuione obliuiscar. dimittendo in captiui-
tate sicut dimitte res data obliuioni: vñ fm̄ bebreos
illa captiuitas nō est adhuc reuocata. **E**t domū
iuda miseret. eius captiuitatē differendo: qz ppe me-
rita ezechie q̄ regnauit tpe osee ppls iuda fuit saluat⁹
de manibus semacherib miraculose: ideo subditur.

Et saluabo eos in dño deo suo. i. in virtute dñi qui
misit angelū ⁹ infecit in castris assyrioz. clxxxv. milia
bellatoz. iij. Reg. xix. iō subdit. **E**t non saluabo
eos in arcu ⁹c. et nō solū misertus fuit dñs regni iude
captiuitatē differendo vsqz ad tps sedechie s etia⁹ in-
ductam relaxando inspirando cyro regi pare licentiā
ppls redeundi: vt habet Esdre. j. **E**t abla ctavit
i. a lacte amouit: ⁹ p b designat qz ois p̄solatio eēt reḡ
isrl subtrahenda. **E**t pcepit. **D**ostqz egit de ca-
ptiuitate regni isrl q̄ p̄cessit christi aduentū: bic in ad-
uentu christi describit cecitas iudeoz: ⁹ hoc p nomen
filij nati cū dñ. **V**oca nomen ei⁹ nō ppls meus.

qz negauerūt ipm̄ an̄ pylatū dicentes. **N**ō habem⁹ re-
gē nisi cesarem. ⁹ tunc. p̄rie facti sunt nō ppls ei⁹: fm̄
qz p̄dixerat Dan. ix. ca. **D**ost hebdomadas. lviij. occide-
tur xps: ⁹ nō erit eius ppls q̄ eū negaturus est. ⁹ de illis
dñ bic. **Q**uia vos non populus meus.

In ca. j. osee vbi dñ in postilla. **E**t fuit iste beeri. p-
pbera sicut et filius ⁹c.

Additio.

Et dictū fuit in additōe sup hieremiā. j. caplo
licet in dictis cuiusdam doctoris thalimudici
repiat: qz qñ nomen patris alicuius p̄bere ex
primū in principio p̄betie filij: pater etiam intelligit
fuisse p̄beta. nō tñ hoc dictū reputat vt regula apud
eos. s tanqz dictū qd eadē facilitate p̄temit qua. ap-
probat cum nullū fundamentum habeat in sacra scri-
ptura: nec etiā in ratio: nā manifestū est qz de iudic-

ferēter dat tomū p̄betie cui vult etiā si nō sit fili⁹ p̄be-
te. **I**tem ad nr̄am eruditionē nō videt̄ p̄tinere nosse: an
beeri pater osee fuerit. p̄beta vel nō cū p̄beta beeri nō
inueniatur. **S**i em̄ p̄beta beeri inueniretur. oporteret
nos cognoscere qz esset p̄pbera vt eius p̄p̄betiam re-

oblitiōe obliuiscar eozum.
Et tomū iuda miseret: ⁹
⁹ saluabo eos i dño deo suo
⁹ nō saluabo eos i arcu ⁹ gla-
dio: ⁹ i bello ⁹ i eqs ⁹ i eqti-
bus. **E**t abla ctavit eā que
erat absqz misericordia. **E**t p̄ce-
pit ⁹ pepit filiā. **E**t dixit
ei. **V**oca nomē ei⁹ nō ppls
me⁹. **Q**uia vos nō ppls me-
us: ⁹ ego nō ero vester ⁹c.

cipemus: s cum tal-
is p̄beta nō inue-
nitur curiosum vt
magis qz vtile sci-
re ipm̄ fuisse p̄baz
vel nō. **I**dem dicē-
dum de alijs patri-
bus p̄p̄betarū qz
noia in p̄p̄betijs fi-
liozū exprimunt q̄
quidem nominato
patrū vt dicit qdā
bebreoz exposito-
res sit eo qz tēs pa-
tres erāt suis tem-
poribus famosi: q̄
ratione etiā noian-
tur in aliquibus p-
p̄betijs nō solū pa-
tres sed etiā aui ⁹

⁹ pau: vt de zacharia ⁹ alijs.
In eodē ca. vbi dicit in postilla. **I**n diebus hieroboaz
filij ioas.

Quereat quare in p̄beta esaiē q̄ p̄betizauit tē-
poribus quatuor regū iude bic noiatoz non no-
minat hieroboam qui regnauit cum ozia rege iu-
da. xij. annis vt dicit in postilla: et tamen nominat bic
in p̄betio osee. **Q**uid ad hoc dicendum sit habet in ad-
ditione prima sup p̄mū capitulum esaiē.

In eodē ca. vbi dñ in postil. **A**rorem fornicariā.

Sed trāslationē ionarbe. s. chaldaicū illud quod
bic dicit. **S**ume tibi vxorē fornicariā. **E**t abūt ⁹
acceptit gomer filiam debelaim ⁹ p̄cepit ⁹c. sicut ⁹
illud quod infra. iij. ca. dñ. **A**dhuc va de ⁹ dilige mulierem
tuam dilectā amico ⁹c. totū intelligit in visione p̄betica
factum nō aut in re: qd licet deuiet a cōi expositione docto-
rum nostrorū ⁹ etiā bebreoz: videt̄ tñ aliquā p̄tem veri-
tatis habere. **P**rimo ex hoc qz accipe mulierem fornicariā
am mentis aut corpis. dato qz postqz eam accepit p̄beta
neuro modo esset fornicariā: tñ adhuc haberet spem ma-
li: qd deus nō p̄cipet facere p̄sertim p̄beta: cuius vita ce-
deret alijs in exemplum. **I**tem istud factum nullo modo
correspondet rei figurate. **I**lla. n. gomer erat fornicariā
tantūmodo anteqz eam accepit. p̄beta: sed post acceptō-
nē erat vxor legitima ⁹ casta p̄iugali castitate fm̄ cōez ex-
positionē: s̄ p̄stat qz regnū isrl ⁹ etiam regnū iude post-
qz deo fuerunt cōiuncta p̄ legis acceptione fornicata sunt
a deo fm̄ aut expositionem chaldaicam p̄beta accepit il-
lam fornicariā ⁹ fecit filios fornicationū: qd p̄p̄ie core-
spondet rei figurate: s̄ qz fm̄ istam expositionē hoc solū
fuit fm̄ visionem p̄beticam ⁹ nō realiter: iō nullā ratio-
nem habet peccati vel mali exempli. similiter exponit ali-
qui illud qd habet Gen. xv. **S**ume tibi vacca⁹ triennem
⁹ arietē trum annorū ⁹c. quod totū fuit factū in visione
p̄betica: quod satis sufficiebat ad certificationē abrae de
bis q̄ ibidē p̄tinent: iā em̄ modicu⁹ ante de ipso dixerat.
Credidit abraam deo ⁹ reputatum est ei ad iusticiā: ⁹ sic
videt̄ qz iā nō oportebat ostendere sibi signa visibilia ad
credendum: cuius simile potest dici in p̄posito.

Replia.

Circa primū osee **B**urgen. mouet p̄tra postillato-
rem dicentem qz patres p̄p̄betarū in exordijs no-
minati fuerint etiam p̄p̄bete. fm̄ regulaz bebre-
ozum de hoc vide correctoriū circa primū caplm̄ Diere.
Etiam circa idē capitulum **B**urgen. vt ysmael manum
mouet p̄tra omnes: nimirum qz omnium contra euz mo-
ueantur. **D**icit em̄ illum passim. **A**ccipe fornicariā ⁹c. nō

detere intelligi fm rem: s fm ppheticam visionē nō realiē qz bz speciē mali quā deus nō p̄ciperet: vt ppheta cederet alijs in malū exemplū: hui⁹ correctiones vide Gen. xij. in correct. penultimo. S3 qz burgen. hic arguit qz factū nullo modo corrūdet rei signate: nō valet: qz fm materiam

subiectaz utiqz cor- respondet: quis n̄ oportet figurā z figuratū p̄ oia corrūdere vt p̄z p̄ totaz legē veterē: imo et burgen. j. rj. ca. cuz glo. dicit. Typ⁹ p̄cē indicat qz si totū p̄cedat in typo: iam nō est typ⁹ s̄ vcri- tas. co: rndet autez fm materiaz fornicarie vt terra fornicans sic figurata: s̄ nō oportet si fornicaria sumpta i ma- trimoniū fuit emē- data qz igitur isrl̄ figuratus debuit eē emendatus. Et di- cunt filij legitimif

lij fornicationū a denoiatiōe matris: qñ posita fuit in erē plo figurali. Quia tūc deus etiā synagogā recipit in vro re legitimā si auferret fornicationes suas a facie e⁹ rē. put ut etiā Burg. exponit.

Erit. **D**ic incipit scdm capi. fm bebreos in quo post excecationē iudeoz ponit illuminatio genti- um. Circa qd̄ scie: dū q̄ ideo hic incipit nouū capi- tulū ad denotandū qz incipit alia snia a p̄cedenti: z diuidi- tur in duas p̄tes: qz primo describit gentilitatis vocatio scdo vocatē solatio: b̄. Propter hoc. **P**rima in duas qz primo ponit dicta vocatio: scdo interponit regnū iude ca- ptiuatio: b̄. **J**udicate. Sciendum etiā qz gentiles cōuer- si ad fidem christi nomine israhel nominant: sicut fuit de- claratum **E**saie. xliij. sup illud. **I**ste dicit dñe ego sum: et ille inuocabit in nomine iacob: z hic scribet manu sua vo- mino z in nomine israhel affilabitur. ideo dicitur hic.

Et erit numerus filioz israhel quasi barena maris. i. in multitudīe marima: sicut videmus impletū in puerfio ne gentium. **E**t erit in loco. hanc auctoritatē alle- gat apls ad **Roma**. ix. dictam ad literā de puerfione gen- tium: p̄ter quod exponentes hanc partem aliter vident ab eo discordare: p̄ter qd̄ sicut dixi a principio intelligit de illuminatione gentiū. dicit igit. **E**t erit in loco. id est in orbe vniuerso vbi habitant gentiles. **C**ubi di- cetur eis: nō pp̄s meus vos. qz vsqz ad aduētū christi su- erunt ydolatrie dediti. **D**icet eis filij dei viuētis. p̄ susceptionē fidei: fm qz d̄ **Job**. j. Quotqz aut̄ receperit eū dedit eis p̄tātē filios dei fieri his q̄ credunt in nomine. **E**t qz puerfii sunt p̄ p̄dicationē aploz z alioz discipuloz q̄ fuerunt iudei: ita qz ex iudeis z gentilibus facta est vna ecclia: idco subdit. **E**t gregabūt filij iuda. i. apli aliqz discipuli natione iudei: **g** Et filij israhel. i. gentiles con- uersi q̄ sic nominant vt predictū est.

Parī. i. i vna ecclēsia. **i** Et ponēt sibi met. i. vna- nimit̄ p̄fitebūt. **k** Caput vni. s. xpm. **l** Et ascē- dent de terra. i. multiplicabunt fideles p̄ orbē sicut illa q̄ pullulat de terra. vñ z de magna multitudīe ppli pueni- ente adinuicē dicit vulgariter. **A**idebat̄ p̄s de terra pul- lulare. **m** Quia magnus dies iezrahel. i. magna p̄gre- gatio seu multiplicatio fidelū: eo qz iezrahel interpretat̄ semen dei: z hoc mō exponit ra. sa. licet vertat ad aliū in- tellectū: nō em̄ pōt p̄ueniēt̄ exponi pars ista de p̄plo re- deunte de babilone vt volūt aliq̄ dicere: qz ille p̄s rediit in bierlm̄: efdre. j. et nō in iezrahel. qz samaria et alias ci- uitates p̄pinq̄as. x. tribuū de qb⁹ erat iezrahel tenebant gentiles ibi adducti de assyrijs: vt b̄. iij. **R**eg. xviij. et p̄i-

mo efdre. iij. et qz sicut dicit̄ ē p̄ fideles de natiōe iude or facta est prima puerfio gentium: id alloq̄tur eos dñs dicens. **n** **D**icite vos apli z alij fideles de iudeis. **o** **F**ratribus vestris. i. puerfis de gentilibus qui facti sunt fratres vestri p̄ susceptionem fidei.

Popul⁹ me- us. i. qz sunt p̄s meus sicut z vos sicut dicit aplus ad **Roma**. iij. ca. pi. **N**ō est distin- ctio iudei z gre- ci: nam idē dñs oim̄ rē. **q** **E**t sorori vestre. scz gentilitati puer- se. **r** **M**iseri- cordiam p̄secu- ta. cū em̄ esset ab antiquo ydola- trie dedita. p̄ mi- sericordiam dei meram z nō per- merita patriū: vo- cata est ad fides sicut iuda p̄ me- rita abrae z alio-

rum sanctorū antiquorum. **s** **J**udicate. **D**ic denū- ciat captiuitas duarum tribuū que supra fuerat omis- sa: eo qz captiuitati. x. tribuū que sunt israhel fm car- nē iungebat̄ vocatio seu illuminatio gentiū q̄ sunt in israhel fm sp̄m z diuidit̄ in duas p̄tes: qz primo denūci- atur captiuitas rōne culpe: scdo rōne ignorantie. ibi. **E**t bec nesciuit. Circa primū alloq̄tur iustos qui erāt in regno iuda: vt hieremiam baruch z alios dicens. **J**udicate matrem vestram. i. hierusalē que erat me- tropolis in regno. z sic mater aliarū ciuitatū z toti⁹ po- puli: sicut. ij. regū dicit̄ de abela. **Q**ur queris subuertere matrem ciuitatum in israhel.

Judicate. i. ex malicia eius perpendite. **q** **Q**uonia ipsa nō vxor mea. z hoc p̄ter ydolatriā p̄ quā a me recessit: et maxime tpe manasse q̄ ydola co- suit in templo dñi. **r** **E**t ego nō vir ei⁹. qz vir z vx- or correlatiue dicunt̄: et ideo remoto vno remouetur reliquū. **y** **A**uferat fornicationes suas. i. ydolatri- as. **z** **A** facie sua. ita qz ad eas amplius nō atten- dat sed magis retro uorsum p̄iciat.

z **A**dulteria sua. rē. loq̄tur de hierusalē p̄ modū meretricis que inter vbera sua ponit fragrātia aliqua vt magis placeat adultero: sic habitatores hierusalē offerrebant ydolis fragrans thymiana. **a** **M**e forte expoliet eā nudā p̄ chaldeos: qui ciuita- tem postea spoliauerunt omnibus bonis: hic dicit̄ for- te: non propter aliquod dubium existens in deo respec- tu futuroz que sunt sibi certissima: sed ad denotandū libertatē arbitrii: p̄ quam si p̄fecte penit̄ret deus par- ceret de pena. **b** **E**t statuam eā fm diem natiuita- tis sue. i. in magna pfusione z vilitate: fm qz d̄ **Ezech**. xvj. **I**n die ortus tui non est p̄cisus umbilicus tuus z in aqua non es lota. z seq̄tur. **P**roiecta es super fa- ciem terre in abiectioe.

c **E**t ponam eā quasi solitudinē. destructis muris et cōbustis edificijs. **d** **E**t statuam eā velut terrā inui- am. propter multiplicationē serpentū z aliarū ferarū et longa vastatione terre: **e** **E**t interficiā eā siti. deficiente potu in obsidione. **f** **E**t filioz eius nō miserebor. s̄ partim occident z p̄- tim captiuabunt: z oia ista passa est hierusalē postea p̄ chaldeos. **g** **Q**uonia filij fornicationum sunt. id est multe ydolatrie: sicut viri sanguinum dicuntur multi sanguinis effusores: gentilius em̄ pluralis babz virtutem huius duplicis singularis. **h** **Q**uāda post amatores meos rē. post ydola quibus victi z viliū

z alia necessaria. attribuebant. i. Propter hoc ecce ego se. vi. tu. spms zc. i. chaldeis oblidetib? irim in circuitu cu gladijs interficiendu. k. Et semitas suas n inueniet. i. vias p qs possit effugere. l. Et sequetur amatores suos. i. desiderabit aduertu egyptioz q pini seriat ei auxiliuz

Et no appbendet eos. qz n fuerit eis in auxiliu s mag ino. cumentu. o. Et dicit: vada z reuertar. qz ciuitas icrlin vides se in arto p sita z in punco captionis z destructionis: pcepit q malice rat colendo ydola: z queredo hu manu auxiliu ex dei diffideta: s hoc fuit nimis tarde. p. Et bec nesciuit. bic pnr deniuaat di eta captiuitas culpabilis rone ignoratie: q cau fat in aia ex peccatoz multiplicatioe: fm q dicitur sap. q. capi. Ercecauit illos malicia eoru. et fm hoc dicit bic p. Et bec nesciuit: qz ego dedi ei frumentu zc. i. cibz z potu z in dumentu: q diuitie sunt natura-

les. q. Et argentu multiplicauit zc. i. diuitias artificiales: magna em cecitas fuit attribuere talia ydolis z mutis. r. Que fece. baal. ei sacrificia offerendo z piosis em orando. s. Adcirco puertar z su. frumentu zc. i. auferat ab ea bona ad victu z vestitu p tinetia. t. Et liberabo lanā meā. de seruitute. qz seruit ydolatrie eoz ignominia opiendo. v. Et nunc reue. stul. ei? in ocu. ama. ei? i. corā ydolis qb? fuit abat z scientib? egyptijs qb? pferata erat. r. Et vir n eruet eū. egyptij em no poterant eā iuuare sicut pmisserat. y. Et cessare fa. om. gau. eius. ciuitate z pplm destruendo. 3. Solennitate eius. i. solennitates. ponendo singulare p plurali: sicut Ero. viij. Venit mulca grauisima. z q sint ille solennitates explicat magl dicens. a. Nomeniam eius. que fiebat in pncipio cuiuslibet mensis. b. Et sabbatu eius. i. sine cuiuslibet hebdomade. c. Et oia festa tpa eius. i. festa tpalia que fiebant semel in anno. s. pasche z penthe costes z similia. d. Et corrupā vineā e? zc. i. vineas z alias arbores fructiferas quas psciderūt chaldei in terris circa hierlm exntibus. e. De qb? dicit. Mercedes be zc. qz no soluz bona mobilia attribuebant beneficio ydolor: s etia bona im mobilia. f. Et ponā eā in saltum. hierusalem em de structa longo tpe fuit sine habitatoribus: z sic creuet ibi spine et fructea. g. Et comedet eā. i. bona ei? b. Bestia agri. i. nabucho. q versus in amentiam eie. ctus fuit ab hoibus z cu feris fuit habitatis ei? vt habetur Dan. iij. i. Et visitabo sup eaz dies baalim. id est in quibus seruiuit baalim debite puniēdo.

k. Et ornabat in aure sua zc. ad reuerētia. n. ydolorz oz nabant se hitatores hierlm: sicut catholici in festis sanctorum. l. Propter hoc. pte istam exponit ra. sa. de captiuitate babilonica z eius relaxatoe vsq ad fine capli z ali qui expositores catholici eū sequunt in pte exponetes de

rū ei? z vir non eruet eā de manu mea. Et cessare faci az oē gaudiū e? z solennitatē ei? neomeniā ei? sabbatū ei? et oia festa tpa ei? Et corrupā vineā ei? z vicū ei? z qbz dicit. Mercedes hee mee st. qz tederit mibi amatores mei. Et ponā eā in saltum: et comedet eā bestia agri. Et visitabo sup eā dies baalim: qbz accēdebat in census: et ornabat in aure sua z monili suo: z ibat post amatores suos: z mei obliuiscēbat dicit dñs. p. p. Et ecce ego lactabo eā z dū eā eā in solitudine. Et loqr ad cor ei? z dabo ei vinitores ei? ex eodē loco z valles achor ad apiendā spes. Et canet ibi iuxta dies iuuentutis sue z iuxta dies ascensionis sue de tra egypti. Et erit i die illo ait dñs: voca

reductione captiui tatis babilonice. s hoc obuiat lra in pluribus locis z potissime in fine capli qz ab aplo ad roma nos. ix. allegat dca lra de puerioe gēti liū ad fides vt vide bis: z fm hoc in pte ponit gētilitatis vocate diuina solatio vt s. dicitū est in diuisione: ppter hoc istud nō copulatur imediate ad lraz pcedentē. s ad illud qd supra positū est dicitur fratrib? vñ pñs meus: z forori vestre. i. gentilitati conuerse. Misericordia psecuta zc. l. Propter hoc ecce ego lactabo eaz. solationib? spū sancti vñ Act. x. capitulo legit: q pccante petro cecidit spū sanct? sup corneliū. z alios gentiles q erant cū eo z loquebant linguis

in Et ducā eā in solitudine. qz a tpe aploz multi pueri ad fidem transe-

rebant se ad loca solitaria vt melius vacarent ptemplac om z resicerent solatione diuina: ideo subdit. n. Et loquar ad cor eius. qd fit in secretor: reuelatione: et spū sancti solatione. o. Et da. ei viti. ei? ex eo. loco Isti sunt apostoli q viti doctrine christi fidelibus p pna uerunt: ppter quod saluatoz dicit de seipso Job. xv. ca. Ego sum vitis vera zc. Et istud vitiū germinat virgines: Zacha. ix. Et isti vinitores fuerunt ex eodem loco: qz nati in iudea sicut et christus. p. Et vallem achor. nō est nomen loci fm q dicit Rabi sa. quia achor nō est nomen p pū s appellatiū z turbati onem significat: vt pbatum fuit Josue. vij. z ideo p vallē achor intelligit humilis p tricio de peccatis: sicut dicit idē ra. sa. ppter quod andreas z alij sequentes eum dicentes q valis achor est hic nomen loci iuxta hiericho que primo intrauerunt redeuntē de babilone magis iudai zāt qstū ad hoc q ipse. q. Ad aperendam spem. humilis em p tricio de peccatis aperit spem salutis. r. Et canet ibi. deum laudando. s. Iuxta dies iuuentutis sue. z q sint illi dies subdit. Et iuxta. et p id est. Et iuxta dies ascensionis ei? de terra egypti. tūc em ascendens de mari rubro cecinit. Cantem? minimo gloriose zc. Ero. xv. Sic pmitiua ecclesia valde fuit diuinis laudibus intenta: vt patet in actibus aploz in pluribus locis. t. In die illa. i. in tpe noui testamenti. v. Vocabit me zc. baalim. Dicunt bic aliqui q baalim idem significat q vir me? z tamē redeuntē de captiuitate vitabant hoc nomen: eo q erat simile noi ydoli. s. baal: Ra. sa. hoc exponit magis catholice qstū ad hoc dices: q

vir meus hic accipit .i. sponsus meus q est noatio amo-
ris. Baalim vo fm pprietate hebraica sermonis ide e q
dñs me? q noatio est timoris: fm illud malach. j. ca. Si
ego dñs vbi est timor me? et sic est sensus q ex familiari-
tate cu teo pls ei? voca bit eu sub noie amoris 7 no timo-
ris. 7 hoc pprie con-
uenit statui noue le-
gis que est lex amo-
ris fm q dicit aug.
Breuis differentia
legis 7 euangelij: ti-
mor 7 amor. sic igi-
tur timori successit
amor.

Et aufe. nomia
baalim de ore eius
re. sicut ps implecti
p pdicatione aplo-
ru 7 alioz credenti-
um q cessauit ydo-
latria q i totu mu-
du. **Et** pcuti-
tia eis fedus in die
illa. i. tpe gratie.

Cu bestia agri.
id est cu crudelibus
tyrannis: a. **Et**
cu volucre celi. i. cu
regibus supbis.

Et cum reptili
terre. i. cu coz mini-

stris: qz et isti q in pncipio psequerant fide xpi: ad fide
sunt pueri in magna pte toti mundi: 7 maxime a tpe con-
stantini. **Et** arcu gladiu 7 bellu pterat: qz xpianoz p-
secutores facti sunt coz defensores: no seqt. **Et** por-
mire. i. qescere. **Et** eos facia. sedata psecutioe. **Et**
sponsabo te mibi in eternu. qz ecclie xpi sponse non succe-
det nisi status glorie. **Et** spon te mibi in iusticia re.
qz fides sine opibus mortua e. **Et** erit in die illa ex-
au. i. pces fidelium: 7 subdit modus. **Et** p id e. **Et**
audia celos re. qd intelligit de multiplicatioe bonoz tpa-
liu 7 spualiu in ecclesia. **Et** n. celi exaudiri: qn dei volu-
tate roze 7 pluuia salutifera infundit: 7 terra qn bumecta-
tur 7 secunda sic diffusa: 7 terrenascetia qn tra pfert ea
in abundantia. **Et** qz vo ad abundantia bonoz spualiu
celi dicunt exaudiri: qn angeli q sunt ciues celestes impe-
trat apud dei etiā bona p regnis 7 psonis sue custodie co-
missis: 7 terra. i. habitatores eius qn exaudunt ab angel:
et bona spualia p triticu vinu 7 oleu designata: qn multi-
plicant in fidelibus pplis: no seqtur. **Et** bec exaudi-
ent iezra. i. semen dei cuiusmodi sunt fideles. sicut s. dem
est ca. j. ppter qd p. a. fa. dicit bic q p iezrael intelligunt
filuz captiuitatis in sua reuersione: qd no pot intelligi de
ciuitate iezrael ad qua no redierunt: vt dictu e s. **Et** ista au-
te completa sunt in ecclesia fidelium q ex dei beneficio vois
spualibus 7 tpalibus est secunda. **Et** miserebor ei
q fuit absq misericordia. translatio. lxx. bz. **Et** diligā non
dilectā re. i. gentilitate: q ante vocatione no erat dilecta:
7 in hoc sensu allegat hac scriptura apls ad ro. ix. pp qd
sic est intelligenda ps ista vt pdictu est.

In capitulo. ij. vbi dicitur in postilla. **Et** vallem achor
non est nomen loci.

Additio.

In glo. achor est nomen ppriū: 7 significat illuz
transgressorē de q sit mēto ioue. vij. a q vallis illa in
qua fuit interfectus vallis achor: noiat. 7 est sensus
q sicut punito illo achor: israhelites habebant spem viuē-
di: sic destructa iheru 7 templo p romanos. 7 punitis his
qui peccauerunt in christo: quasi destructis figuris: iam
habent apli gaudiū 7 spem q totū mundū xpo subijcient:
vt in glosa.

In eodem ca. vbi dicit in postilla. **Et** sponsabo te mibi
in sempiternum.

Additio.

Et repetit hic desponsatio: pmo cu dicit. **De-**
sponsabo te in sempiternu: scdo cu dicit. **Et** de-
sponsabo te mibi in iusticia 7 iudicio 7 in miseri-
cordia 7 miserationibus: tercio cu dicit. **Et** despon-
sabo te mibi in fide: 7 scies qz ego dñs.

In fm glo. pmo
sponsauit de? ec-
clesia antiquoz
in abraaz: vel cu
eduxit ea de egi-
pto: vt vxorem
haberet sempit-
na. Scdo in mo-
te synai dās eis
p sponsalib? le-
gis iusticia 7 iu-
diciū 7 iunctā le-
gi misericordiaz
vt si peccauerit
captiuetur: si pe-
nituerit renoue-
tur. Terco spon-
savit ea in adue-
tu filij: quod est
in fide trinitatis
i qua fide credē-
tes statim sciūt:
q ille est de? que
p? negauerūt
hec in glo. vide
subdit. **Et** scies
quia ego dñs.

die exaudia dicit dñs. 7 ex-
audia celos: et illi exaudiet
tra: 7 tra exaudiet triticu 7
vinu 7 oleum: 7 h exaudiet
iezrael. **Et** semibo ea mi-
hi in tra: 7 miserebor eius
q fuit absq misericordia. **Et** di-
ca no pplo meo: ppls meus
es tu: et ipe dicit: deus me-
es tu.

Caplm. iij

Et dixit dominus ad
me. **Ad**huc vade 7 di-
lige mlierē dilectā amico et
adulterā: sicut diligit dñs
filios isrl: 7 ipi respectant
ad deos alienos 7 diligunt

Replica:

In cap. ij. vbi dicit: **Et** valles achor. postillator
dicit. Achor no esse nomen ppriū s appellati-
uū significans turbationē: 7 hoc darius expo-
suit iosue. vij. ibi Burgen. ci no tradidit hic autem p-
pter quandam glosam burgen. se opponit: sed videtur
glo. minus autentica que litere ptradit. Nam iosue
vij. ille transgressor de quo hunc locum exponit no est
dictus achor sed achab. 7. j. palypo. ij. dicit Achab: et
in glo. interlineari iosue. vij. dicit hoc idē sentire bea-
tiero. **Et** cum igi in nulla correcta biblia noief ille tras-
gressor achor: videam? quo aio Burgen. voluerit hac
glo. litere non psonante adducere nū in odiū postilla-
toris. Non est igi verum q vallis illa sit ab illo trans-
gressore dicta vallis achor s est dicta a transgressione:
et sic est appellatiuum nomen non proprium quia si-
gnificat turbationem: put etiam inuit glo. in B loco

Caplm. iij.

Et dixit. Post vocationem gentiu hic psequen-
ter denunciat finalis puerio iudeorum. Circa
quam primo ponit iudeorum ingratitude et
tandem eoz execratio. scdo eoz finalis conuersio. ibi.
Post bec. Prima in duas: qz primo ponit signū pbe-
ticum. scdo signatū. **Quia** dies multos. Circa pri-
mū dñ pbe a dño. **Ad**huc va. 7 dili. mu. dilect.
amico. in bebreo habet socio. **Et** quo p? qz amic? hic
dicit eius sponsus vel maritus: sub quo tamen vt in-
grata adulterat: 7 sic iuste a marito dimittit: ideo sub-
ditur. **Sicut** diligit dominus filios israhel. eos de
egypto educendo 7 legem diuinaz aliaz beneficia spe-
cialiter tribuendo: fm q dicitur psal. cxvij. Non fecit
taliter omni nationi et iudicia sua no manifestauit eis
Et ipi respectat ad deos alienos. eos colendo. sta-
tim enim post legem datā adorauerūt vitulu cōstatilē
ero. xxxij. 7 postea temporibus iudicij et regum ydola
coluerunt: vt patet ex decursu illius tps.

Et diligunt vinacia vuarum. In bebreo habetur
Dolia vel cipos. ex quo patet q p vinacia hic intelli-
guntur vasa vinorum contentia que tamen diligun-
tur ppter vinum pntem: et sic nota: f bic de ebrieta-
te que dicit ad alia vicia.

Et fodi ea mibi in bebreo hi. Et coduti ea mibi. scz adultera a marito dimissam. fm aut translatione infam loqr de plebe iudaica p modu vinee eo qd vinea dnt fabaorb: esa. v. ca. vinea aut colit cu fossioe. g Qui decim argeteis. q: fm doct. bebreos et latinos eos se-

quentes p h desi gnat eductio po puli de egypto: qua fecit de. xv die mensis pmi ero. xij. b Et choro orde 7 di midio. chor aut xxx. modios pti net: 7 sic chorus 7 dimidius pti net. xlv. modios ad designanduz xlv. dies q flure rit a. xv. die me sis pmi exclusi ue vsq: ad pma die mensis tercij indusue i q pns eries de egypto venit ad monte synai vbi rece-

vinacia vuaz. Et fodi eas hi qndeci argeteis: 7 cho ro orde 7 dimidio choro or dei. Et dixi ad eam. Dies multos expectab me. Mo fornicaberis: et no eris vi ro: 7 et ego expectabo te. Quia dies mltos sedebut filij isrl sine rege 7 sine pn cipe 7 sine sacrificio et sine altari: et sine ephor et sine theraphin. Et post bec re uertet filij isrl: 7 qret dnm

pit lege a deo: fm q dicit Erud. xix. Men se aut tercio egressio isrl de terra egypti in die bac. i. pma die me sis fm q erponit oes catholici 7 bebrei venerut in so litudine synai. Oz aut fuerut ibi. xlv. dies paise sic pty: qz iudei faciut menses p lunationes: vna vo lunatio bz xix. dies cu dimidia: pter qd iudei faciut primu mes sem. xxx. diez. 7 secudu. xix. et pnr combinando: ex q patet q a. xv. die mensis pmi exclusiue vsq: ad pma tercij indusue fuerunt dies. xlv. videt aut mibi q per istos numeros pnt ouenientius designari. pphete san cti 7 psona p quas plebs iudaica vsq: ad christum fuit deducta: ita q p. xv. argenteos intelligunt. xv. pphete quoz habent pphete. f. esaia. bieremias ezechiel. et xij. pphete. daniel em apud bebreos no reponit inter pphetas s inter agiographa. vt pz p bierony. in plogo galeato. p xlv. modios psona in genealogia christi con tente que math. j. ponunt. xlv. fm tres quaterdenas ibidem positas: quibus si addant tres reges q omit tunt inter iozam et oziam fm q dectat biero. super Math. habemus xlv. i. Et dixi ad ea. Dies mul tos expectabis me. in signu q plebs iudaica expecta ret messiam multis pibus: ad huc em expectat.

k Mo fornicaberis. quia no seruiuit ydolis.

l Et no eris cu viro. i. chusto a quo es modo sepata ppter snam incredulitate. m Sed 7 ego expecta bo te loqtur in psona dei q expectabat iudeoz finalez puerfione. n Quia dies. hic psequenter ponit si gnatu p prodigiale factu cum dicitur. Quia dies mul tos. q. d. factum pdictu designat q dies multos.

o Sedebunt. i. manebunt. p Filij isrl sine rege 7 si ne pncipe. sicut videmus modo impletu: quia de su is non habent regem vel pncipe: s alis regibus 7 pn cipibus seruiut. q Et sine sacrificio: 7 sine altari. qz non possunt sacrificare extra hierlm: a qua sunt repul si: et templu est destructu. r Et sine ephor. i. sine ves te sacerdotali: quia sublati sacrificijs cessat vsus ves tis sacerdotalis. s Et sine theraphin. i. imaginib in quibus demones solcbant dare responsa: 7 apud iu deos non sunt talia.

t Et post bec. Dic vltimo ponitur iudeozum finalis conuersio: cum dicitur. Et post bec. id est post iudeoz abiectionem 7 execcationem. v Reuertentur. ab errore suo. r Et querent dominum deum suum. de uote. y Et dauid. id est dei filium hiesum chustuz et q sic debeat intelligi patet per translatione chaldai

ca apud bebreos aucteticaz: que sic habet. P bec reuer tent filij isrl: 7 querent cultu dei sui: 7 obedient messie filio dauid regi suo. 3 Et pauebunt ad dnm. ipm reueren do: 3 Et ad bonu eius. timendo de dnm ab eo qd to nu est in oculis eius: 7 subdit tempus. 7 In nouissi mo dieru. i. circa fi nez mudi implebit illud: vt dictu est s. j. ca.

teu suu 7 dauid regē suuz. 7 pauebūt ad dñz: 7 ad bo nū eius in nouissimo dierū Caplm. iij.

Adite vbu3 dñi filij isrl qz iudiciū dño cū hitatoribz terre. Mo est em veritas: 7 no est misericor dia: 7 no e scia dei in terza. Maledictū 7 mēdaciū et homicidium et furtum et adulteriu3 inundauerunt 7 sanguis sanguinē tetigit

cientia sui messie: 7 sicut tenent q ex isto loco non est argu mentu efficax ptra eos. Sed bene inspicienti manifeste patet q ex hoc qd dicit. Reuertentur filij israel 7 queret dnm deum suum 7 dauid regē suum plane intelligit q il le dauid. s. de quo ibi loquitur iam venerat nisi q ipsi non querebant eum: non enim dicit. Reuertent filij isrl 7 que rent dnm suum 7 veniet dauid rex suus. s. Et queret da uid regem suum. q. d. quereat illum qui iam venerat: vt de et bec. ppheta impletur de his qui quotidie conuertuntur ex eis: respectu quozum dicitur. In nouissimo dieruz etiam si non sit in tempore circa finem mudi. Nouissimi em dies dicuntur tempus noue legis: cui no succedit alia lex vt habet infra Miche. iij. in postilla. vnde bene aspi cienti bec auctas plane facit ptra eos.

Capitulum. iij.

Adite. Supra osee pphetizauit non solum verbis sed sensibilibus factis: hic consequenter pphetizat simplicibz verbis explicado magi pmissa: q se duo in generali. s. dei iusticia in peccatoz punitione 7 eius mi sericordia in penitentie susceptioe: Et diuiditur in duas ptes: qz primo ponit explicatio: scdo explicationis pmul gatio ca. viij. Prima in duas: qz primo explicat dei iusti cia in punitione peccatoz: secudo eius misericordia in re uersione eozum ca. vj. Prima in duas: qz primo explica tur iusticia erga populum indistincte. secundo magis di stincte capitulo sequenti. Prima ad huc in duas: quia pxi mo explicat dei iusticia in punitione peccatozum contra primu. scdo in punitione contra deum. ibi. Scdm multi tudinem. Circa primum dicitur.

a Audite ver. qd debetis intelligere. b Quia iudici dno cu hitatoribz terre. 7 vult ondere q iuste pcedit in eo rum punioe ppter qd subdit. c Mo e em veritas. ad primu in verbis. d Et no misericordia. lerga paupes in ef fectu cordis. e Et no est scientia dei. directiua in agen dis. f In terra. i. in iudea. g Maledictum. i. detra ctio pmi 7 vituperium. h Et mendacium. nocendo ei in verbis. i Homicidium. inferedo nocementum cor poris. k Et furtum. in rebus possessis. l Et adul teriu. in psona pincta: 7 p psequens in beredibus falsis: q p adulteriu summittunt. m Inundauerut. i. vltra modu abundauerut: sicut aq inundantes pprias ripas ere unt. n Et sanguis sanguinē tetigit. ex predictis enim vicijs secuta est tanta effusio sanguinis q homines mu tuo sanguine fedebantur.

o Propter hoc luce terra. i. resolabit. sicut e contrario
dicitur ridere metaphora qm floribus et fructibus replet.
p Et infirmabit ois q habitat in ea. no solu boies s etiam
bestie et aues q deseruiunt hoib ad solaciu et cibum p venati
one et aucupiu: et io puniunt boies in morte eoz qm pestile
tia moriunt.

q Et pisces maris
gregabunt. heb.
dicunt finient. vbi
em hebraicu h post
tm e. quocu e ad co
gregari: et finiri: et
circustantia sic vide
tur hebrei meli di
cere. r Verum
vnu scilicet no iudicet
.i. nullus arguat pec
catores huius ppli:
qz faceret frustra:
ideo subdit.

s Populus. n. tu
us sicut bi qui dicitur
sacerdoti. et in
hoc ostendit ei in cor
rigibilitas. Et
corruet hodie. i. ci
to et mutat hic mo
dus loquendi d ter
cia persona ad scda
y Et corruet etia
pheta. i. falsus.

r Et qui te nutri
uit in vicis adula
tionibus et menda
cis suis. y Mo
cte feci tacere ma
tre tua. i. iram q de
nocte capta fuit. n.
palypo. vlt. et sic co
fusa dicitur.

z Et conticuit populus
meus eo q non ha
buit sciam. i. diuine
legis: attendens ma
gis falsis pphetis:
ideo subdit.

a Quia tu scienti
am repulisti. i. diui
nam pphetis reuelata. b Repel. te ne. facer. funga. m.
Sacerdotes em sanctos pphas psequant: vt pz de biere.
rrvj. et io merito fuerit ptim occisi et ptim captiuati in ca
ptione hierlm. c Et oblita es legis dei tui. legis studi
um dimittedo et medians pseudo prophetarum intededo.
d Obliviscar filioz tuoz. in necessitate eis no succurre
do. e Scdm multitudines. Dic pnr declarat diuina
iusticia in punitione ppli de peccis d dei. i. ydolatria multu
plici: et diuidit in duas pres: qz pmo circa hoc arguit po
pulus. r. tribuu: scdo mouet ppls duax: ibi. Si fornicaris
Circa primu dicit. e Secu. mult. eoz sic peccauerunt
mibi. pcta multiplicado. f Gloria eoz. i. regia digni
tate. g In ignominia dmutabo. regem cu plo captiuu
do. h Pcta ppli mei comedet. i. ydolorum sacerdotes:
qz recipiebant oblationes factas p peccis: et poti qz ex ppi
ydolatria ex q psequabant questu sustentabant. i Et
ad iniq. eoz suble. ams eoz. inducedo eos ad ydolatrando:
ad maiore questu psequendu. k Et erit sicut ppls
sic sacerdos. i. filius in punitione: io subdit. l Et visita
sup eu vias eius. i. pena debita inferedo. m Fornica
ti sunt. ydolatrando. n Et no cessauerunt. ydolatria
ptinuando. o Om dnm dereli. in no custodiendo. i. le
ge eius: cui ca subdit. p Fornicatio. i. corporalis et spua
lis. q Et vinu et ebrietas auferunt cor. ista em auertunt
intellectu et voluntate a studio legis diuine. r Popul

o Propter h lucebit tra et i
firmabit ois q habitat in ea.
In bestia agri et in volucre
celi: h et pisces maris greg
gabunt. Verum vnusquisqz n
iudicet: et n arguat vir. Po
pulus em tu sicut hi q d dicunt
sacerdoti. Et corruet hodie:
et corruet etia ppheta:
et nocte tacere feci matrem
tuam. Conticuit populus meus
eo q non habuerit scientiam.
Quia tu scias repulisti re
pellam te ne sacerdotio fuga
ris mihi. Et oblita es legem
dei tui: obliviscar filioz tu
oz et ego. Scdm multitudi
nem eoz sic peccauerunt mihi
gloriam eoz in ignominiam
commutabo. Pcta ppli mei
comedet: et ad iniquitatem eo
rum subleuabunt animas eorum.
Et erit sicut populus sic sacerdos
Et visitabo super eum vias eius
et cogitationes eius reddam ei.
Et comedet et non saturabitur.
Fornicati sunt et non
cessauerunt: quoniam dominum dereli
querunt in non custodiendo.

meus in ligno suo. i. in ydolo ligneo. s Interroga
uit. eum de futuris. t Et baculus eius annuncia
uit ei. erat em qda diuina di modus p pictione bacu
culi et oia ista et filia ad ydolatria et superstitione ptinent
io sequitur. v Spus em for. dece. eos. i. malignus spūs
tentans de ydo
latria et de ptine
tibus ad eaz.

p Fornicatio et vinu et ebrie
tas auferunt cor. Populus meus
in ligno suo interrogauit et
baculus eius annunciauit ei.
Spus em fornicationu de
cepit eos: et fornicati sunt a
deo suo. Sup capita mon
tiu sacrificabant: et sup col
les accendebant thymiana
subter quercu et pplm et tere
bintu: qz bona erat umbra
ei. Non fornicabunt filie vire
et sponse vire adultere erunt
Non visitabo super filias ve
stras: cum fuerint fornicate: et
super sponsas vias cum adulte
rauerit: quoniam ipse cum meretri
cibus puerisabant: et cum effe
minati sacrificabant et ppls
non intelligens vapulabit. Si
fornicaris tu israel: non teli
quat saltu iuda. Et nolite
ingredi galgala: et ne ascen
deritis in bethanen: neqz in
raueritis viuit dñs. Quia
sicut vacca lasciuens declina
uit israel. Nunc pascet eos
et min: quasi agnu in latitudine.
Particeps ydolorum ephraim

r Sup capita
montiu etc. in ta
libus locis ardu
is et ymbrosis
ydolatria erere
bat. y Et po
pulu. nome e ar
boris umbra ma
gna facientis.

z Non for. fi. ve
stre. i. pmittetur
sic capi et iuste
ad vram puniti
one. z Non
vi. sup fi. ve. etc.
impediendo cas
a mal suis p pu
nitione cui cau
sa subdit.

a Om ipi et pa
tres eoz et mari
ti. b Tu me
reticibus puer
sabant. fornicat
do et adulteran
do corporaliter.

c Et cum effemi
natis. i. cultori
bus ydolorum eu
michizatis: sicut
virgines reputa
bant ad cultum
dece veste.

d Sacrifica
bant. fornicado
spualiter.

e Et ppls non in
telligens. i. intel
ligere nolens q

ista sunt pessima. f Vapulabit. i. verberabit plag
a deo immittis. g Si fornicaris. Dic mouet duax
tribuu ppls talia cauere: cu dicit: g Si fornicaris tu
israel. ponit hic si p qz vt ptz p pdicta. b Non
linguat saltu iuda. qz habebat templu dei in hierlm.

i Et nolite ingredi in galgala. locus est vbi ioseph cir
cuncidit filios israel: vt habet Josue. v. ppter qd locus ve
nerabilior reputabatur: ppter quod ydolatre postea ibi
posuerunt ydola. k Et ne ascenderitis in bethanem
ibi em positus vnus erat de vitulis aureis hieroboaz

l Neqz iuraueritis viuit dñs. applicado ydolis mo
dum iurandi p dea. m Om sicut vacca lasciuens
que rumpit iugum. n Declinauit israel a iugo diuine
legis. o Nunc pascet eos dñs quasi agnu in latitu
dine. qm em agnus d3 occidi lautius pascat: et hoc de
signat q. r. tribu cito essent gladio tradede. p Par
ticeps ydolorum ephraim. i. deditus ydolatrie. q Di
mitte eu. tu iuda ne portio eius corrumparis.

r Separatu est puiu eoz. i. exercitatu. s Dilere
runt afferre ignominiam. i. ydolatriam. t Protectores
ei. i. reges et sacerdotes. v Ligauit eu spūs. i. mali
gnus. r In alis suis. i. in intellectu p obstinatione
in effectu p executione. y Et pfunderent a sacrificijs
suis. i. ppter sacrificia sua ydolis et demonibus oblata.

Capitulu. v.

Adite. Dic pñr declaraf diuina iusticia in pu-
nitioe peccatoꝝ magis distimcte: ⁊ diuidit in
duas ptes: qꝫ primo declaraf culpa. scdo dete-
minat pena: ibi. Et rñdebit. Circa primũ exprimũtur
distincti status ppli cũ dicit. a **A**udite hoc facer-
tes. q̄ debebãt p̄
esse in spũalibꝫ.

Et attendi-
te domus israel.
que tenebat deo
vero seruire et le-
gis sãceptione.
c **E**t domꝫ reg
q̄ p̄ potentia de-
bebat mala co-
hibere.

Quia vobis
iudiciũ est. i. con-
demnatio iusta:
⁊ subdit cã.

Mala. facti
estis speculatio.
ni. i. aiabus q̄ de-
berent p̄ otepla-
tionẽ in deũ ele-
uari. f **E**t si-
cut rhete expan-

sum sup̄ montẽ
thabor. ibi enim
reges isrl̄ pone-
bant custodiam
militũ ad capiẽ-
dũ illos q̄ ibant
in bierlm̄ ex re-
uotione ad offe-
rendũ.

Et victimas
declinastis in p̄-
fundũ. cogẽtes
offerre ydolis q̄
sunt dño offerẽ-
da. b **E**go
eruditor. i. cogni-
tor ⁊ oñsoꝝ. om-
nium eoz. i. **E**go scio ephraim. i. malicia eius: ⁊ no-
minat hic ⁊ in pluribus locis: ⁊ maxime in hoc. p̄be-
ta regnũ decẽ tribũ ephraim: eo q̄ hieroboã primus
rex fuit de illa tribu. k **E**t isrl̄ nō est absconditus a
me. repetitiõ est eiusdem sub alio noie ad maiore asser-
tionẽ. l **N**ō dabunt cogitationes suas vt ouertan-
tur. qz sunt obstinati p̄ deceptionẽ dyaboli: id sequitur
m **Q**uia spũs fornicatõnũ. i. dyabolus ⁊ ydolatria
tentans. n **I**n medio eoz. e. tanq̄ possidens.
o **E**t respondebit. Dic pñr denunciat pena: ⁊ p̄mo
multipliciter. scdo solemniter. ibi. Clangite. Circa pri-
mũ dicit. o **E**t respondebit arro. isrl̄ in fa. ei? p̄ pe-
nã debitã a deo illatã. p **E**t isrl̄ ⁊ ephraim ruent. i.
rex ⁊ populus. q **R**uet etiã iudas cũ eis. i. simili pe-
na puniet: nō tñ eodẽ tempore qz regnũ isrl̄ fuit capti-
uatũ p̄mo tpe osee. ⁊ regnũ iuda postea tpe sedecie.
r **I**n gregibus suis. q̄ sunt de ouibus ⁊ capris.
s **E**t armentis suis. i. bobus ⁊ vaccis. t **A**dent
ad querendũ dñm. offerẽdo sacrificia ⁊ istis aialibus
imminente hora sue captionis. v **E**t nō inueniet.
sez eius misericordia indigni: cui? causa subdit.
r **I**n dño pua. sunt qz si. alie. genuerũt. docẽtes eos
ydolatrare. y **N**unc reuorabit eos mensis. i. iulij:
dicit ra. fa. in quo samaria fuit capta. z **C**ũ parti-
bus suis. qz tñc terra. ⁊ tribũ que erat diuisa in. x. par-
tes fm̄ numerũ tribũ: fuit destructa. a **C**langite.
Dic psequenter sequit̄ pene. pmulgatio solennis. Cir-
ca qd̄ sciendum qz terra beniamin ex vna pte erat con-
iuncta terre decem tribũ. Babaa p̄o ⁊ ramz erat duo

im dimitte eũ. **S**eparũ est
p̄uiniũ eoz: fornicatiõẽ for-
nicati sũ. **D**ilexerũt afferre
igminiã p̄terozes ei?. **L**i-
gavit eũ spũs in alis suis? ⁊
p̄fundẽt a sacrificijs suis.

Audite b **C**a. v.
Acerdotes ⁊ attẽdite
domꝫ isrl̄: ⁊ domus regis au-
scultate: qz vobis iudiciũ est
q̄m laqũs facti estis pecu-
latiõĩ ⁊ sic rhete expansus
sup̄ thabor: ⁊ victimas de-
clinastis i pfundũ. **E**t ego
eruditor oim eoz. **E**go scio
ephraim: ⁊ isrl̄ nō e abscondi-
tus a me. **Q**uia nũc fornicatus
est ephraim: p̄tamiat? e
isrl̄. **N**ō dabũt cogitatões
suas vt reuertant̄ ad deũ su-
um: qz spũs fornicationũ
i medio eoz: ⁊ dñm nō co-
gnouerũt. **E**t rñdebit ar-
rogantia isrl̄ in facie ei?. ⁊
isrl̄ ⁊ ephraim ruẽt i iniqua-
te sua. **R**uet etiã iudas cũ

Ego scio ephraim. i. malicia eius: ⁊ no-
minat hic ⁊ in pluribus locis: ⁊ maxime in hoc. p̄be-
ta regnũ decẽ tribũ ephraim: eo qz hieroboã primus
rex fuit de illa tribu. k **E**t isrl̄ nō est absconditus a
me. repetitiõ est eiusdem sub alio noie ad maiore asser-
tionẽ. l **N**ō dabunt cogitationes suas vt ouertan-
tur. qz sunt obstinati p̄ deceptionẽ dyaboli: id sequitur
m **Q**uia spũs fornicatõnũ. i. dyabolus ⁊ ydolatria
tentans. n **I**n medio eoz. e. tanq̄ possidens.
o **E**t respondebit. Dic pñr denunciat pena: ⁊ p̄mo
multipliciter. scdo solemniter. ibi. Clangite. Circa pri-
mũ dicit. o **E**t respondebit arro. isrl̄ in fa. ei? p̄ pe-
nã debitã a deo illatã. p **E**t isrl̄ ⁊ ephraim ruent. i.
rex ⁊ populus. q **R**uet etiã iudas cũ eis. i. simili pe-
na puniet: nō tñ eodẽ tempore qz regnũ isrl̄ fuit capti-
uatũ p̄mo tpe osee. ⁊ regnũ iuda postea tpe sedecie.
r **I**n gregibus suis. q̄ sunt de ouibus ⁊ capris.
s **E**t armentis suis. i. bobus ⁊ vaccis. t **A**dent
ad querendũ dñm. offerẽdo sacrificia ⁊ istis aialibus
imminente hora sue captionis. v **E**t nō inueniet.
sez eius misericordia indigni: cui? causa subdit.
r **I**n dño pua. sunt qz si. alie. genuerũt. docẽtes eos
ydolatrare. y **N**unc reuorabit eos mensis. i. iulij:
dicit ra. fa. in quo samaria fuit capta. z **C**ũ parti-
bus suis. qz tñc terra. ⁊ tribũ que erat diuisa in. x. par-
tes fm̄ numerũ tribũ: fuit destructa. a **C**langite.
Dic psequenter sequit̄ pene. pmulgatio solennis. Cir-
ca qd̄ sciendum qz terra beniamin ex vna pte erat con-
iuncta terre decem tribũ. Babaa p̄o ⁊ ramz erat duo

fortalicã in forte beniamin. Bethauen s̄o erat aliud for-
taliciũ in forte ephraim: ⁊ ideo ipso destructo ab assyrijs
illi qui erant in fortalicis beniamin ceperũt clangere buc-
cinis. vt populus duarum tribuum se prepararet ad resistẽ
dũ ne terra eoz destrueret̄ sicut terra decẽ tribũ eis vici-

na. ⁊ hoc est qd̄ dicitur. Clangite bucci-
na in gabaã ⁊c. **E**t
subditur causa.
b **C**langite in be-
thauen. tanq̄ iam
capti.
c **P**ost tergũ tuũ
beniamin. i. iuxta
te. p̄ter qd̄ timen-
dum tibi est ne pa-
tialis simile.
d **E**phraiz. id eẽre
gnum decem tribũ
um.
e **I**n desolatione
erit. p salmanassar.
f **I**n tribubus is-
rael ostendi fidez
id est fidelitatem. p
phetarum meoz
qui p̄nunciauerũt
eorum destructio-
nem.
g **F**acti sunt prin. iuda quasi affumentes terminum. ca-
ptiuatis em̄ decem tribubus p salmanassar illi d̄ regno iu-
da cogitauerunt dilatare terminũ suũ intra metas decem
tribuum: cum tamen fortes essent distincte fm̄ ordinati-
onem dei p̄pter quod in penam huius cupiditatis sub-
dit. b **S**up̄ eos effundam. q̄si aquã. i. abundanter.
i **G**ram meam. s. p nabuchodonosor.
k **C**alumniã patiens est ephraim. licet enim pateretur
iuste ex parte sui: tamen Salmanasar inuasit iniuste ⁊ ini-
qua voluntate.
l **F**ract? iudicio. s. diuino iusto: ideo subdit
m **Q**uoniam cepit abire post sordem. id est post ydoliũ
ponitur hic singulare. p plurali.
n **E**t ego quasi tinea ephraim. i. cito destruã eũ.
o **E**t quasi putredo tomui iuda. i. tardius puniã eum:
tardius em̄ corrumpit̄ pannus per seipm̄ quod fit putre-
fiendo q̄ corrumpit̄ a tinea que corrumpit ipm̄ aliqñ etiã
in nouitate sua: et ita regnũ iuda tardius fuit captiuatus
q̄ regnũ israel: vt superius dictum est.
p **E**t vidit ephraim languorem suum. i. captiuitatem ir-
reparabilem: sicut languor est infirmitas incurabilis.
q **E**t iudas vinculu suũ. i. captiuitatem reuersibilem si-
cut vinculum solubile.
r **E**t abijt ephraim ad assur. quia primo p̄sensit redde-
re tributũ regi assyriorum. s **E**t misit vltorem. i. ad re-
gem egypti: vt p eũ liberaretur a dicto tributo: ad quem
misit osee. iij. Regum. xvij. t **E**t ipse nō poterit sana-
re vos. immo ista missio fuit occasio destructionis regnũ
israel: vt ibidem habetur. v **N**ec soluere poterit

na. ⁊ hoc est qd̄ dicitur. Clangite bucci-
na in gabaã ⁊c. **E**t
subditur causa.
b **C**langite in be-
thauen. tanq̄ iam
capti.
c **P**ost tergũ tuũ
beniamin. i. iuxta
te. p̄ter qd̄ timen-
dum tibi est ne pa-
tialis simile.
d **E**phraiz. id eẽre
gnum decem tribũ
um.

e **I**n desolatione
erit. p salmanassar.
f **I**n tribubus is-
rael ostendi fidez
id est fidelitatem. p
phetarum meoz
qui p̄nunciauerũt
eorum destructio-
nem.

g **F**acti sunt prin. iuda quasi affumentes terminum. ca-
ptiuatis em̄ decem tribubus p salmanassar illi d̄ regno iu-
da cogitauerunt dilatare terminũ suũ intra metas decem
tribuum: cum tamen fortes essent distincte fm̄ ordinati-
onem dei p̄pter quod in penam huius cupiditatis sub-
dit. b **S**up̄ eos effundam. q̄si aquã. i. abundanter.
i **G**ram meam. s. p nabuchodonosor.
k **C**alumniã patiens est ephraim. licet enim pateretur
iuste ex parte sui: tamen Salmanasar inuasit iniuste ⁊ ini-
qua voluntate.
l **F**ract? iudicio. s. diuino iusto: ideo subdit
m **Q**uoniam cepit abire post sordem. id est post ydoliũ
ponitur hic singulare. p plurali.
n **E**t ego quasi tinea ephraim. i. cito destruã eũ.
o **E**t quasi putredo tomui iuda. i. tardius puniã eum:
tardius em̄ corrumpit̄ pannus per seipm̄ quod fit putre-
fiendo q̄ corrumpit̄ a tinea que corrumpit ipm̄ aliqñ etiã
in nouitate sua: et ita regnũ iuda tardius fuit captiuatus
q̄ regnũ israel: vt superius dictum est.
p **E**t vidit ephraim languorem suum. i. captiuitatem ir-
reparabilem: sicut languor est infirmitas incurabilis.
q **E**t iudas vinculu suũ. i. captiuitatem reuersibilem si-
cut vinculum solubile.
r **E**t abijt ephraim ad assur. quia primo p̄sensit redde-
re tributũ regi assyriorum. s **E**t misit vltorem. i. ad re-
gem egypti: vt p eũ liberaretur a dicto tributo: ad quem
misit osee. iij. Regum. xvij. t **E**t ipse nō poterit sana-
re vos. immo ista missio fuit occasio destructionis regnũ
israel: vt ibidem habetur. v **N**ec soluere poterit

a vobis. de regno iuda. **V**inculū captiuitatis vobis. erunt. n. egyptij. de terra sua ad auxilium iudeorum: sicut erit. ex decursu chaldeorum redierunt in terram suam: ut bene dicitur. xxxvii. y. **Q**uasi leo leo ephraim. cito deuorabit eum. **E**t quasi catulus leonis. qui minus crudeliter agit. Domui iuda.

io subdit de vtraque domo. a **E**go capiam. quia vtraque captiuitas facta est virtute diuina principaliter. b **U**adēs reuertar ad locum meum. subtrahendo ab vtroque regno subsidium meum: c **U**onēc deficiat capti ab aduersariis. d **E**t queraq; faciem meam. veratione dante vobis in electum.

In ca. v. vbi dicitur in postil. Quia filios alienos genuerunt etc. **A**dditio

Hoc quod dicitur. Quia filios alienos genuerunt. potest accipi sicut sonat. scilicet de generatione carnali: eo quod uxores alienigenas ducebant ex quibus filios generabant contra dei preceptum.

In tribulatione. Post declaracionem diuine iusticie consequenter declaratio ponitur sue misericordie: et ostendit primo quibus misericordia concedatur: scilicet quibus tenetur tibi. **Q**uid faciam tibi. Circa primum sciendum quod misericordia in aduentu christi fuit declarata: propter quod merito pars ista de aduentu eius exponitur a catholicis et hebreis diuersimode. Dicit enim Ra. sa. q. cum dicitur hic. In tribulatione sua etc. intelligitur miseria in qua sunt modo iudei per orbem dispersi: a qua petunt in suis orationibus publicis et priuatis per messiam liberari cuius aduentum expectant iudei: et ideo quod subdit postea. **U**nificabit nos post duos dies. id est tertia die suscitabit nos: per primam diem intelligitur dies primi templi per salomonem edificatum cui successit non destructio per chaldeos: per secundam dies tempus secundum per zoroabel reedificatum: cui successit non destructio per romanos: per tertia die tempus edificatio nis tertiū templi per messiam: de quo exponunt edificacionem templi quod habet in fine ezechielis secundum errorem suum. **H**oc autem dicitur fundat super falso. scilicet quod christus sit venturus: quod iam transiit in preteritum: sicut dicit diffuse in quadam questione de quo liber: et aliqua repetit super librum psalmodiarum et super esaiam: propter quod hic omisso exponendo litteram secundum catholicam intentionem. a **I**n tribulatione sua. scilicet peccatorum suorum penitentia: quia veris penitentibus procedit misericordia. b **M**ane surgent ad me. et istud fuit tempus Job. baptiste qui predicauit baptismum penitentie: et multi ad eius doctrinam egerunt veram penitentiam: ut patet in quatuor euangelij: et dicitur tempus eius mane: quia pertinet ad principium temporis gratie quod dicitur dies: ad roma. xiiij. **N**on peccat dies autem appropinquauit. c **V**enite et reuertamur. baptizati. n. a iohanne inuitabant alios ad penitentiam baptismi. d **Q**uia ipse cepit. in hebreo habet. Diripuit. id est temporibus preteritis puniuit nos quasi in peccatis captos. e **S**anabit nos. spiritualiter et temporaliter. d **P**ercutiet nos. **R**epletio est eiusdem sensus ad maiorem assertionem. e **U**nificabit nos etc. quia per duos dies mortis sue et sepulture resurrexit christus: cuius resurrectio est principium resurrectio nis nostre ad vitam immortalē. j. ad cor. xv. **C**hristus resurrexit a mortuis primitie dormientium: quoniam per boiem mori

vinculū. **Q**uasi leo leo ephraim: et quasi catulus leonis domui iuda. **E**go captus et vadā: tollā et non est qui eruat. **U**adēs reuertar ad locum meum: donec deficiat: et quod ratis faciem meam. .v. j.

In tribulatione sua mane surgent ad me. **V**enite et reuertemur ad dominum: quia ipse cepit et sanabit nos: percuet et curabit nos. **U**nificabit nos post duos dies: in die tertia suscitabit nos et viuem in conspectu eius. **S**ciamus sequimur: ut cognoscamus dominum. **Q**uasi vinculum prepat est egressus eius: et ve

Ca. v. j.

et per boiem resurrectio mortuorum. et sicut in adam omnes mortui ita et in christo omnes viuificabunt. **E**t hoc expositio magis sonat ipse quam preces: quia accipit dies. **U**nie illa autem valde imprope. **E**t viuem in conspectu eius vita gratie et postea glorie. **S**ciamus. noticia fidei.

b **S**equimur. imitatio operum christi. **C**ognoscamus dominum: faciem ad faciem. **C**onsequenter ponitur modus viuendi et conuersandi. cum dicitur. **Q**uasi vinculum prepat est egressus eius. quia ipse est lux vera. **J**oh. i. **E**t veniet quasi ymber tempore. et in hoc significat doctrinam christi secundum tabernaculum in mundis terram secundam: licet autem ostendat et eius predicatio et peruersio precesserint et mortem et resurrectionem: tamen hic post scribitur. quia frequenter in sacra scriptura

niet quasi ymber nobis temporaneus et serotinus. **Q**uid faciam tibi ephraim: quod facias tibi iuda. **M**isericordia vestra quasi nubes matutina: et quasi ros mane pretransiens. **P**ropterea dolui in prophetis: et occidi eos in verbis oris mei: et iudicia tua quasi lux egredienti. **Q**uia misericordiam volui et non sacrificium: et sciam te plus quam holocaustum. **I**psi autem sicut adam transgressi sunt pactum: ibi peruariati sunt in me. **S**alaad ciuitas operantiū ydolorum: supplantata sanguine: et quasi fauces viro-rum latronum: particeps sa-

ra prius facta scribitur postea: ut patet in nouo et veteri testamento. **Q**uid faciam tibi. **D**icit dominus ostenditur quibus misericordia dei denegatur. scilicet hypocritis et apte malis: et ostenditur hic primo in duabus domibus. scilicet israel et iuda scilicet scilicet in regno israel per se sequenti ca. **C**irca primum dicitur. **M**isericordia vestra quasi nubes matutina etc. q. v. sicut nubes matutina aliquando dissoluit oriente sole sine pluuia: et ros matutinus sine humectatione terre: ut quod est multum paruulus: sic misericordia vestra est sine effectum: et persequens ficta: et ista hypocritis notabiliter viguit in iudeis tempore christi: ut in decursu euangelij. **P**ropter hoc dolui in prophetis. id est per prophetarum correctionem volui eos reducere ad rectitudinem: sicut ligna per dolacionem. **E**t occidi eos in verbis oris mei. id est occidendos per dixi per prophetas qui sunt os meum verba mea proferendo. **E**t iudicia tua. id est punitiones tibi inferende. **Q**uasi lux egredienti. id est manifeste apparebit iuste. **Q**uia misericordiam volui. id est acceptaui. **E**t non sacrificium et scientiam dei etc. sacrificia enim veteri legis non erant accepta de se: sed tantum ex offerentium deuotione: sed ista cum hoc de se sunt acceptabilia: in christum sunt bona de genere: tamen non sunt meritoria vite eterne nisi fiant ex charitate. **I**psi autem sicut adam transgressi sunt pactum etc. si cut enim adam transgressus fuit mandatum domini de ligno vetito comedendo: sic iudei de vtroque regno transgressi fuerunt legem domini datam in monte synai. et exprimitur persequenter quedam terra decem tribuum in hoc malo valde notabilis cum dicitur. **S**alaad ciuitas operantiū ydolorum. et sic transgressus batur mandatum legis ordinans ad deum. **S**upplantata sanguine. **H**ebrei dicunt. **I**nsidiatrix sanguini. **D**ictio enim hebraica hic posita ad supplantationem et insidiationem est equiuoca: videtur tamen hic magis accipi pro insidiatione. **Q**uia subditur postea. **E**t quasi fauces viro-rum latronum. quia querunt glutire bona aliorum. a **P**articeps sacerdotum.

In bebreo bñ. Societas sacerdotum. l. maior eo mō lo
quendi q̄ dñ. Reg. viij. Filij autē dñi sacerdotis erāt.
b In via infirmitatū. p hoc designat q̄ maiores de
galaad erāt p̄sentanci & p̄ticipes in latrocinij istis et
homicidijs: & in hoc erat trāsgressio legis p̄ primū.

c Vergētes d
siche ad aliū lo
cum ubi erāt nū
dine ad q̄s por
tabant pecunie
p̄mendis mer
cimōijs: & latro
nes p̄dicti pone
bāt se in insidijs
ibi. d In dō
mo isrl̄ vidi hor
rendū. s. ydola
triā & homicidi
uz. et s. riu
da pone messes
tibi. i. sp̄s tue col
lectionis & trās
lationis de terra
tua p̄ chaldeos
f. Cū puer. ca.
po. mei. Debrei
autē dicunt. Cū
puertero ineptā
leticiā ppli mei
Dico ei bebrai
ca posita hic cū
uoca ē ad capti
uitatē & leticiā
ineptā: & hoc se
cūdo modo ma
gis consonat lre
precedenti. q̄ i ca
ptiuitate baby
lonica p̄uersa fu
it leticiā iude in
tristitiā. transla
tio vō nra sic ex
ponit. s. Et iu
da pone messes tibi. rē. q. d. s. cūo debeas duci in ca
ptiuitatē: tñ adhuc erit messis tibi i era tua. g Cū
redur. in cap. ppli mei. sub zozobabel de licentia cyri. et
in hoc notat̄ distinctio captiuitatis iude & isrl̄: q̄ ista
reuerfa fuit ad terrā suā: captiuitas autē isrl̄ nō est re
uerfa.

Caplin. viij.
Q̄m sanare vellē. Dic incipit caplin in bebreo
in libris correctis: in q̄ oñdñ negatō diuine mi
sericordie regni isrl̄. ppter multitudinē & euidentiā sue
iniquitatis: et primo ponit euidentiā cū dñ in p̄sona to
mini: a Cū sanare vellē isrl̄. eius captiuitatē reducē
do. b Reuelata est iniq̄. ephraiz rē. i. tā multiplex
et manifesta: q̄ bñdī beneficio est indigna. c De
rati sunt mendaciū. erga boies & deū p̄ ydolatriā & fal
laciā. d Et fur ingres. est rē. i. pati sunt aliena rape
re: & extra: et sic patet euidentiā multiplicis peccati eo
rum p̄ primū. Consequenter ponit eadē euidentiā in
peccatis p̄tra deum cum dicat. e Et ne forte dicāt
rē. q. d. nō possunt dicere q̄ eoz peccata antiqua late
bant me: & nunc sup̄ recordatus: q̄ f. nunc circū.
eos adin. sue. i. italeuidentes sunt circa eos. sicut furtū
qd̄ circūdat collū latronis deprehensi. Dicunt autē
hic adinventiones vituli aurei quos adinuenit hie
roboam rex primus in israhel de p̄silio falso. p̄barn ne
pplis regni isrl̄ reuertere ad regnū dauid: vt habetur
iij. Reg. vij. vñ subdit. g In malicia sua letificauit
regem. s. p̄bere falsi & sacerdotes excelsorum. cū
enim venisset p̄beta domini ad increpandum hie
roboam vitulis immolantem: & ad eius dictuz altare su
isset scissum: & man⁹ regis arefacta: p̄beta falsus iuit

cerdotū b̄i via infirmitatū p̄
gētes de sichē: q̄ scel⁹ opati
sunt. In tomo isrl̄ vidi hō
rēdū ibi fornicatiōes ephra
im: p̄tamiat⁹ ē isrl̄. s. & iu
da pone messes tibi: cū cō
uertero captiuitatē populi
mei. La. vij.

Q̄m sanare vellē isrl̄
reuelata est iniquitas
ephraim & malicia samarie
q̄ opati sūt mēdaciū. Et
fur ingressus est spoliās: la
truncul⁹ foris: et ne forte
dicāt i cordib⁹ suis oēm ma
liciā eoz me recordatū. nūc
circū dederūt eos adinuen
tiōes sue corā facie mea fa
cte sunt. In malicia sua le
tificauerūt regē & i mēdaci
is suis p̄ncipes. Dēs adul
terātes q̄ clyban⁹ succēsus
a coq̄nte. Quienit paulu
lū ciuitas a p̄mixtiōe fermē
ti tunc fermētareē totum.

post virum dei & reduxit eū p̄ mendacia sua: ppter quod
fuit p̄cussus a leone in itinere. iij. Reg. xij. Et sic p̄ba fab
sus confirmauit regē in errore dicens q̄ ille nō fuerat p̄
pheta dñi nec a deo missus: cū in itinere fuisset a leone p̄
cussus & sic rex & p̄ncipes eius p̄sentientes fuerunt leti
ficati. b Om̄s
adulterantes. i. yd
latrantes.

Dies regni nri. Cepēnt p̄n
cipes furere a vino. Extē
dit manū suā cū illufozib⁹:
q̄ applicuerūt q̄si clybanū
cor suū cum insidiareē eis.
Tota nocte tormiuit co
quēs eos mane ip̄e succēsus
q̄ ignis flame. Dēs calefa
cti sūt q̄si clybani & deuora
uerūt iudices suos. Om̄es
reges eoz ceciderūt: nō ē q̄
clamet i eis ad me. Ephra
im in pplis ip̄e p̄miscēbat.
Ephraim factus est subci
nericius panis: q̄ nō reuer
sat. Comederūt alieni ro
bur ei⁹: et ip̄e nesciuit. s.
et cani effusi sunt i eo: & ip̄e
ignorauit. Et humiliabit
supbia isrl̄ i facie ei⁹. Nec
reuerfi sunt ad dñm deū su
um: & nō quesierūt eū in oī
bus his. Et fact⁹ est ephra
im q̄i columba seducta nō
habens cor. Egyptū inuo

Quali clyban⁹
succensus a. coque
te. i. ad hoc incitati
a rege: p̄m em̄ cōez
modū loquendi ille
q̄ incitat alios ad
malū dñi succedere
furnū. k Quiē
uit ciuitas paululū
rē. q̄ a p̄ncipio to
tus pplis nō fuit in
fect⁹ illa ydolatriā:
s paulatim ad hoc
tractus tot⁹ pplis:
& tūc fuerūt posite
custodie me aliqui
irent in ierlm̄ in die
bus solennibus.
l Dies regni nri.
sic dixit hieroboaz
q̄ solēntas dñi eāt
in bethel ubi erat
vñ vitul⁹. iij. Reg.
xij. n Leperne
p̄ncipes furere. i. cū
eo ydolatrare.
o Vin. fecerat
em̄ p̄ncipib⁹ maḡ
cōmūia: vt sic eos
attraheret ad intē
tionē suam: iō sub
ditur. o Extē
dit ma. su. cū illufo
ribus: in hoc em̄ il
ludēbant deo.

Quia appli. quasi clyba. cor suum. i. ex feruenti volū
tate secuti sunt eum ydolatria.
Cū insidiareē eis. vt auerteret eos a deo suo.
Tota nocte tormiuit. i. in pace quēuit q̄n vidit assenti
entes sibi. q̄ vltra nō timuit occidi ab eis p̄ reuersionem
eoz ad regnū dauid. ppter qd̄ audaci⁹ ad ydolatriā eos in
uitauit: ideo subditur. Mane ip̄e succensus
Om̄es calefacti sunt. i. ardentē in ydolatria.
Et deuorauerūt iudices suos. interficiēdo senes vi
tulos illos reprobantes. v Om̄es re. eo. ceci. in illā
ydolatriā: vnde de quolibet eoz vnde dicit. iij. Reg. iij.
Peccatis hieroboam qui peccare fecit israhel nō reces
sit rē. v Ephraim. hic ponit ydolatrie multiplicitas:
cū dicit: Ephraim in pplis ip̄e cōmiscēbat. q̄ regnū isra
el nō solū fuit infectū ydolatriā hieroboam: s etiā ydola
trijs gentiliū existentū circa regnū & nō solum ad bozam
sed etiam p̄tinentiō subdit. y Ephraim fa. ē subcineri
cius. i. ydolatrijs gentiū infect⁹: sicut panis subcinerici⁹
p̄bit sordes a cineribus. 3 Qui nō reuersat. p̄ p̄niam
a Come. alie. ro. eius. q̄ ppter peccā ista frequenter fuit
ab hostibus tēp̄datus. b Et ip̄e nesciuit. q̄ hoc eēt. p
pter hanc ydolatriam: & sic p̄ eius excecatio: nō solū iu
uenū sed etiam senum: ideo subdit. c Sed & cani eff.
sunt in eo. i. dediti isti peccō: iō subdit pena. d Et bu. su.
isrl̄. quod impletum fuit tpe osee q̄ cum pplō isrl̄ ductus
est captiuus in assyrios. iij. Reg. vij. e Nec reuerfi
sunt. p penitentiam debita. f Et factus est ephraim
quasi columba seducta. i. r̄betibus aucupis capta.
g Non habens cor. i. fiduciam in dño.
b Egyptum inuocabant. confugientes ad humanum

auxilium et dimittentes diuinum: et tpe osee. iij. **De. xvij**
b Ad assyrios abierunt tpe manaben. iij. **Reg. xv.**
i Et cu pfecti fuerint. pfectes de auxilio huano et diffi-
 dentes de diuio. **k** Expā. sup eos rbe te meū. dando
 eos in manib' aduersarioꝝ: et cā sub. iij. **l** Qm recess-
 serūt a me. p multi-
 plicē ydolatriā: vt
 vifuz ē. **m** Ego
 redemi eos. de vni-
 tute egypti. **n** Et
 ipi locuti sūt p me
 mēdacia. dicētes d
 vitulis aureis. **o**
 ce dñi tui isrl' q' edu-
 kerūt te de tra egypti.
o **Reg. xv.**
n Et nō clamaue-
 runt ad me in corde
 suo. me deuote rep-
 cando. **o** Sed
 vltabant. in cultu
 ydoloꝝ. **p** In
 cubilibus suis. i. in
 delubris. **q** Su-
 per triticū et vinū
 ruminabant. qz p
 ydolatriā gulā ex-
 ercebant. **r** Et
 ego erudiui et pfor-
 tui brachia eoz
 mittendo eis pro-
 pberas ad eruditionē eoz et pfortationē in bono.

s Et in me cogitauerūt maliciā. pphas meos occidēdo
t Reuersi sunt vt eēt absqz iugo. pmo. n. subtraxerūt se
 a iugo roboā filij salomonis. iij. **Reg. xv.** et postea a iugo
 diuio legis seruiēdo ydolis. **v** Facti sunt qsi arc' et
 losus. q' reflectit sagittā p tenentē eū: sic ipsi isrl' blasphemias
 reuoluebat in deū sustentatorē suū. **x** Cadēt in
 gladio. s. assyrioꝝ. **y** A furore lingue sue. i. ppter blas-
 phemias ptra deū. **z** Ista subsannatio eoz. i. derisio
 dei. **3** In terra egypti. i. didicerūt. eā cum essent inter
 egyptios. **4** In ca. vij. vbi dicit in postil. Cū sanare vellē.

Quod dicitur hic: Cū sanare vellē israel etc. vsqz ibi. Co-
 ram facie mea facta sunt. Aliter exponēdū videt.
 Ad qd sciendū q' in illo pplo. x. tribuz erant aliq
 pcta occulta et aliqua manifesta de quibus loqitur pbeta
 in psona dei ad modū medici qui intendēs curare aliquē
 morbum patentē inuenit in infirmo aliū morbū occultū
 ex quo curatio reddidit difficilior et hoc est quod dicit. Cū
 sanare vellē israel. s. a morbo seu peccato publico. Reue-
 lac et est iniquitas ephraim et malicia samarie. s. ille que erāt
 occulte. quod declarat cum sequit. Quia operati sunt mē-
 daciū. in mendacio em puicioso duo cōiter occurrunt vi-
 cia. Primū est patens. s. falsa vocis significatio. Aliud est
 latens. s. intentio fallendē que in corde pssistit soli deo no-
 ta: qui hūm pbeta scrutat' corda et renes. Declarat enim
 ppositū in eo quod sequit. Et fur ingressus est spoliās la-
 trunculus foris. Contingit em qnqz q' aliquis aliena cu-
 piens et nō audens hoc publice facere furat': et sic est viciū
 latēs: et cā habet opportunitatē in publico bec rapit: et sic
 est patens viciū: et de hoc dicit. Et fur ingressus est. s. latēs
 Et ē spoliās latrunculus foris. et sic patēs. Cōsequē qz inē
 eos erāt aliq q' murmurātes de diuina iusticia dicebāt: qz
 mala q' deus eis inferebat nō pueniebāt ex culpa ppria s
 ex demeritis antiqz parentū. put etiā hodie bevti erro-
 nei asserunt dicentes: q' sunt in hac captiuitate ppter pec-
 catū vituli in deserto fabricati: qd falsū ē. put alibi ē ostē-
 sum: iō subdit. Ne forte dicāt in cordib' suis oēm maliciā
 eozū me recordatū. s. ostēdit q' punitio eis illata seu pmi-
 nata correspondebat peccat' eoz pncipaliter pmissis. vñ
 subdit. Nūc circūdederūt eos adinuentōes sue. corā facie
 mea facte sunt. q. d. nō p pteritis antiquoꝝ vicijs punitū

sed p eis q' p ipos sūt pncipalif ppetrata **Replica.**
I ca. vij. vbi dicit. Cū sanare vellē. id qd burgen.
 vult addere sup postil. videt simpliciter falsū
 q' deo medico sit aliq morb' noc' et aliq oc-
 cult'. qz oia nuda et apta sūt oculis dei. et si dicere velit
 burgen. q' ali-
 qis sic occultus
 boib' nō deo tūc
 expositio nō est
 ad ppositū licere
 q' est verbū dñi
 dicentis. Cū sa-
 nare vellē etc.
Ca. vij.

I gutture tuo sit tu-
 ba qsi aqila super to-
 mū dñi: p eo q' trasgressi sūt
 fedus meū: et legē meā pre-
 uaricati sūt. De inuocabūt
 te me: et cognouim' te is-
 rael. Projecit israel bonū
 inimicus psequetur eum.
 Ipsi regnauerūt et nō ex-

Caplm. vij.
I gutture tuo sit tu-
 ba qsi aqila super to-
 mū dñi: p eo q' trasgressi sūt
 fedus meū: et legē meā pre-
 uaricati sūt. De inuocabūt
 te me: et cognouim' te is-
 rael. Projecit israel bonū
 inimicus psequetur eum.
 Ipsi regnauerūt et nō ex-
 cap. sequenti. Prima in tres qz primo pclamaf dei iusti-
 cia ptra iudam: scdo ptra israel: ibi. De inuocabūt.
 tercio iterum ptra iudam. ibi. Et iudas. Circa primū
 dicit. pbeta a dño.
 a In gutture tuo sit tuba. i. clama alte ad modū soni
 tus tubę: et quid debeat clamare subditur.
 b Quasi aqila. i. nabucho. rapax ad modū aqle: ppe
 qd aqila vocat' ezech. xvij. Aqila vna grandis etc.
 c Sup tomū dñi. i. cito veniet ad destruendū domū
 dñi in hierusalem: quod fuit impletū tpe sedecie. iij.
 Reg. vltimo. et subdit' causa.
 d Pro eo q' trasgressi sunt fed' meū. iuramēto no-
 minis mei firmatū. Sedecias em de pssilio senioꝝ
 et sacerdotū rupit iuramentū qd fecerat nabucho. de
 seruiendo sibi fideliter sub tributo. ij. palypo. vltimo.
 e Et legem meā puaricati sunt faciēdo multiplici-
 ter contra legem dñi datam in monte synai. Potest
 etiam ista pars exponi de destructione templi p exerci-
 tum romanoꝝ eo q' aqila ē signū romani imperij.
 f Pro eo q' trasgressi sunt fedus meum. occidēdo
 christum qui missus erat ad federandū inter deū et
 populum.
 g Et legem meam puaricati sunt. irritantes man-
 data dñi. ppter suas traditiones hūm q' improprietat eis
 christus Matb. xv. f De inuocabunt. Dic con-
 sequenter pmulgatur diuina iusticia ptra israel: cum
 dicit. De inuocabunt. artati ab assyrijs.
 g Cognouimus te israel. i. nos q' sumus pplus tuus
 israel: et subintelligendū est q' bec vocatio erit fru-
 stra. et subdit' causa. b Projecit israel bonū. i. cul-
 tus dei p cultu vituloꝝ. i. Inimicus psequetur
 eum. vsqz ad captiōem et captiuitates.
 k Ipsi regnauerunt. s. reges israel.
 l Et nō ex me. qz ex diuina ordinatione regnum de-
 cem tribuū erat datum dauid et filijs eius in sempit-
 num: sed ptra hoc videt quod dicit. ij. Reg. xv. ipsi
 hieroboam. Decidit dominus deus israel. Ecce ego
 scindam regnum de manu salomonis et dabo tibi de-
 cem tribus. Dicendū q' hoc fuit indirecte et quasi p
 accidens. s. ad puniendū malū salomonis ad qd de-
 clinauit in senectute: et sic permisit roboam responde-
 re dura populo: ex qua responsione decem tribus fuerūt

ab eo diuise: sic istud attingit ex pmissione diuina et non proprie ex ordinatione diuina que respicit aliquid secundum se et abso-

luteo subdit. m Principes extiterunt et non cognouit. i. non approbavit. s. malicia populi se a regno dauid segregantis: et per hoc regem sibi statuentis propria voluntate et non de mandato domini. n Aurum suum et argentum suum fecerunt sibi ydola. s. vitulos aureos. o Et interierunt. s. cum ydolatria fuit interitus sui causa. p Proiecit est vitulum tuum. i. vitulum: quod duo fuerunt accipiendo singulare pro plurali. q Et quod non poterunt emundari. s. filii israel ab heretico. q. d. nunquam usque ad eorum captiuitatem. r Quia et israel et ipse est. i. ipse vitulus est de auro et argento regni israel. s. Artifex fecit illum. ex quo patet non est deus qui non est factus sed factor omnium. t Quia in araneam telas erit. piectus in loco vilium bebr. b. f. quasi basile exit. i. dissipatus in frustra sic ligna que ponunt in ignem. Et quod vult quod isti vituli erant cum aurei exterius et lignei interius. et sic subtra-

me: principes extiterunt: et non cognouit. Aurum suum et argentum suum fecerunt sibi ydola: ut interierunt. Proiecit est vitulum tuum samaria. Fratres est furor meus in eis. Usquequo non poterunt emundari: Quia et israel et ipse est. Artifex fecit illum et non est deus. Quia in araneam telas erit vitulum samarie quod ventum semiabunt et turbinem metent. Culmus stans non est in eo germen: non faciet farinam. Quod et si fecerit alieni comedet eam: deuorat est israel. Nunc factus est in nationibus quasi vas imundum: quia ipsi ascenderunt ad assur. Onager solitarius sibi ephraim. Munera dederunt amatoribus: et cum mercede conduxerunt nationes. Nunc congregabo eos et quiescent paulisper ab onere regis et principum. Quia multiplicauit ephraim altaria ad

quo auro per assyrios ignis factus fuit delictum. y Quia ventum seminabunt. i. opera inania. r Et turbinem metent. i. in captiuitate ibunt. y Culmus stans non est in eo etc. i. si attingat eis aliqua apparatus prosperitatis non tamen veniet ad effectum: et si veniat ab aduersariis rapiet. s. Nunc factus est in nationibus. i. cito duces in assyrios captiuos: loquitur enim de futuro per modum presentis. p. propter certitudinem prophetie. a Quasi vas imundum. i. ibi viliter tractabitur. b Quia ipsi ascenderunt ad assur. i. ibi in captiuitate cito ducentur: et subdit causa. c Onager solitarius sibi ephraim. onagri discurretes per desertum strabunt ventum ad sui refrigerium: sicut quod dicitur bier. xiiij. Onagri steterunt in rupibus: traxerunt ventum quasi dracones. Sic isti discurrebant ad diuersa loca gentium ad atrahendum sibi ydolatrias eorum: et in hoc delectabantur ideo subditur. d Munera dederunt amatoribus. i. ydolorum sacerdotibus: et ad id pertinet quod subditur: Sed et cum mercede etc. et subditur pena. e Nunc congregabo eos. i. modico tempore tenebo eos in terra sua congregatos. f Et quiescent paulisper ab onere regis. s. assyriorum: in cuius regno opprimentur dura seruitute. q. d. cito sunt de terra sua dispergendi et in seruitute deducendi: et subditur causa. f Quia multiplicauit ephraim altaria. s. ydolorum. b Scriba eis multiplices leges meas per prophetas eis commemorando. i. Que velut aliene computate sunt ab eis. eas transgrediendo: sicut aliquos istud legis interrogatiue. Scribam eis multiplices leges addendo precepta preceptis

q. d. non deo quod hoc esset frustra: unde subditur. Que velut aliene etc. k Hostias offerent etc. Circa hoc sciendum quod x. tribus s. colerent ydola tamen cum hoc colebant dominum propter quod dicit eis helyas. iij. Reg. xvij. Et quo claudicatis in duas partes: nunc colendo baal nunc colendo dominum: s. tal-

peccandum: facte sunt ei aree in delictum. Scribam eis multiplices leges meas: que velut aliene computate sunt. Hostias offerent imolabunt carnes et comedent: et dominus non suscipiet eas. Nunc recordabitur iniquitatis eorum. et visitabit peccata eorum. et ipsi in egyptum auertentur. Et oblitus est israel factorum suorum: et edificauit telubra: et iudas multiplicauit vrbes munitas. Et mittam ignem in ciuitates eius: et deuorabit pes illius.

Ca. ix. Noli letari israel: noli exultare: sicut populus quod fornicatus es a deo tuo. Dilixisti mercedem super omnes areas tritici. Area et torcular non pascet eos: et vinum metiet eis. Non habitabunt in terra domini. Reuersus est ephraim in egyptum: et in assyrijs pollutus comedit

cultus non est deo acceptus: ideo subditur. Et dominus non suscipiet eas. ideo subditur. Punitionis acceleratio. Nunc recordabitur iniquitatis eorum: penam debitam inferendo. in ipsi in egyptum auertentur. i. in seruitute dura et vilem sicut fuerunt in egypto. n Et oblitus est. repetitio est cause punitionis dicte.

o Et iudas. Dic reuertis. propheta ad declarandum diuinam iusticiam contra iudam dicens. Et iudas multiplicauit vrbes munitas. decem enim tribus in captiuitate ductis due tribus que remanserant fortiter cauerunt terram suam fortalicij: ut habetur. iij. reg. et quia tunc sedecie nimis confidebat de illis: et parum de deo: ideo puniti sunt iusto dei iudicio: ut quod subditur. p Et mittam ignem etc. quod fuit adimpletum per exercitum chaldeorum.

Capitulum ix. Noli letari. Postquam posita est diuine iusticie et populi declaratio: hic dominus ponit eiusdem increpationem tanquam puniti multiplici delicto: et diuidit in duas partes: quod primo increpat populum ut viliter peioratus: scilicet ut multipliciter ingratus causa sequenti. Prima diuidit in quinque partes secundum quinque mutationes de bono in malum. Prima est de abundantia in penuriam. scilicet de mundicia in immundiciam. ibi. Reuersus est. tertia de scientia in stulticiam. ibi. Sicut tunc. quarta de benitate in malicia. ibi. Quasi vas. quinta de fecunditate in proles carentiam. ibi. Ephraim. Circa primum dicitur. a Noli letari. in animo. b Noli exultare. exterius in signo: dicitur enim exultatio que si extra saltatio. c Sicut populi. q. d. magis bates materiam tristitie quam gentiles que non sunt transgressores legem moisaice sicut et tu. quia non fuit eis data. d Quia fornicatus es a deo tuo. ydolatrando et lege eius transgrediendo. e Dilixisti mercedem super omnes areas etc. pro cultu enim ydolorum consequi sperabant abundantiam temporalium bonorum: sed accidit eis pertranum quod hec abundantia quam consecuti fuerant deum colendo mutata est in penuriam: ideo subditur. f Area et torcular non pascet eos: et vinum metiet eis. quia non crescet quantum sperabant. et cum hoc efficiuntur de terra sua captiuum. ideo subditur. Non habitabunt in terra domini. g Reuersus. hic increpatur de mutatione scilicet de mundicia in immundiciam cum dicitur. Reuersus est ephraim in egyptum. i. de mundicia vite quam lex tradidit. in immundiciam per fornicationem egyptiace. i. Et in assyrijs. s. ductus. k Pollutus comedit. id est comedit cito cibaria in lege prohibita.

Nō libabūt dño vinū. q. d. ppter sui inuidiciā ineptū est ad dei sacrificiū. **S**acrificia eoz quasi panis lugentiū. i. polluta: in domo eī in qua erat mortuū oīa cibaria reddebant polluta z illi q̄ comedebāt ea. iō seq̄t. **D**ēs q̄ comedent zc. **Q**uia pa. eoz aie zc. q. d. ille panis pōt reficere hōiem: s̄ ineptus est ad faciendū inde deo oblationē: iō subdit.

Quid facietis i die solenni. in quo debet apparere coram dño cū oblationibus z nō vacui z nō habentis aliqd̄ aptū ad offerendū z h̄m dñc̄ sensuz p̄t̄ nuat̄ lfe p̄cedenti. **Ra. sa. aliter expōnit di. q̄ alloq̄t̄ dñs as tribus nabuch. occidendas dices.** **Q**uid facietis i die solenni. qñ dñs de cadaveribus vestri faciet solēne cōuiuiū bestijs z auibus. q. d. nō habet̄ refugiu: z sic p̄iungit̄ cū lra sequenti: cū dicit̄. **E**cce em̄ p̄fecti sūt zc. pauci q̄ effugerunt in destructione iherusalē iuerūt i egyptū p̄ psiliū bierre. s. ioban̄ an fili. **C**ha-

Nō libabūt dño vinū: z nō placebūt ei. **S**acrificia eorū q̄ panis lugentiū. **D**ēs q̄ comedēt eū p̄ramiābūt: qz panes eoz aie ipsoz: nō int̄bit in domū dñi. **Q**uid facietis in die solēni in die festivitatis dñi. **E**cce em̄ p̄fecti sūt a vastitate. **E**gyptus p̄gregabit eos: mēphis sepeliet eos. **B**esiderabile argentū eoz vrtica hereditabit: lappa i tabnaculis eoz. **V**enerūt dies vssitatōnis: **V**enerūt dies retributiōis. **S**citote isrl̄ stultū p̄phetam insanū: virū spiritale p̄p̄t̄ multitudinē iniquitatis tue: z multitudo amētie. **S**peculator ephraim

Egyptus congregabit eos. ista tñ fuga nō valuit eis: qz cito p̄ nabuch. intravit egyptū z eos occidit: iō subdit. **M**ēphis sepeliet eos. ciuitas ē egypti q̄ nūc d̄: daniata. **B**esiderabile argentū eoz vrtica hereditabit. bierim em̄ destructa lōgo t̄p̄e fuit sine habitatoribz vbi fugiētes absconderāt sua p̄ciosa: z sic ibi creuit vrtice z spine. **V**enerunt dies vssitatōnis. **V**enerunt dies retributiōis. s. p̄ p̄ctis: z in hoc notat̄ t̄rcia p̄cioratō. s. de sapia i stulticia: dederat. n. dñs illi p̄p̄o legē de q̄ d̄ Deuter. iij. **D**ec sapia v̄ra z intellectus corā p̄p̄lis: s̄ p̄pter transgressionē ei us fuerunt errecati: quia frequētatio peccatoz errecat mentis oculū: ideo subdit: **S**citote isrl̄. z dicit̄ aliq̄ corectores q̄ sunt due dictiones: sciro te. et sic isrl̄ est vocatiui casus: s̄ in hebreo est vna dicitō: z tñc̄ isrl̄ est accusatiui casus: z sic est sensus. **S**citote zc. q. d. p̄z omnibus q̄ p̄p̄s isrl̄ factus est stultus. **P**rophetā insanū. q̄a p̄phete isrl̄ erant arreptiij a demonibz: iō cū subdit. **V**irū spiritale. intelligit̄ maligno spū arreptū z subditur cā huius. **P**ropter mul. iniq. tue z mul. amētie. supple facta est a demone deo iuste sibi p̄mittente. **C**ō sequenter subdit de bonis p̄beti. **S**peculator ephraim. i. annuncians veritate ephraim. **C**ū deo meo. i. loquens spiritu diuino. **P**rophetā. s. et h̄m veritate: s̄ qz tales p̄betas querebāt inficere sicut infra patebit de amos: ideo seq̄tur. **Q**uacus ruine factus est sup oēs vias ei. qz in dictis z factis talis p̄phete querebāt occasionē mortis sue: z qz regnū isrl̄ nō solum hoc faciebat: s̄ etiā regnū iudaicū: q̄ erat tēplū iō subdit. **I**nsania in domo dei eius. qz zacharia infecerat in domo dñi. q. paly. xxij. z qz ista erat h̄rēda ideo subdit. **D**ro funde pec. sicut in die gabaa. i. q̄ vroz leuite mortua fuit in credibili libidine. **J**udic. xix. **R**ecordabit̄ iniq. eoz non qz obliuio cadat in deo: sed qz ad modū recordantis se habz qñ punit peccata dissimulata. **Q**uasi vvas.

hic increpat̄ quarta mutatio de virtute in maliciā: cū d̄ in p̄sona dñi. **Q**uasi vvas in deserto. q̄ sunt ibi valde preciose. qz rare. **I**nsania isrl̄ in p̄mis patribz abraam ysaac z similibz. **Q**uasi prima poma ficulnee. que sunt alijs meliora. **I**n cacumine eius vidi patres eoz sicut em̄ in cacumine arboris fractus citius maturant̄ z melius eo q̄ a sole attingunt̄ liber: sic dicti patres fuerūt meliores posterioribus: de q̄ bus subdit.

In cacumine eius vidi patres eoz. **I**psi aut̄ intraverūt ad beelphegor: i. ad ydolatriam filioz amon z moab: **H**ume. rrv. **I**nsania isrl̄ in p̄mis patribz abraam ysaac z similibz. **Q**uasi prima poma ficulnee i cacumine eius vidi patres eoz. **I**psi aut̄ intraverūt ad beelphegor: z ab alienati sūt in p̄fusione: z facti sūt abominabiles: sicut ea que dilexerūt **E**phraiz q̄ auis auolauit **S**cia eoz a p̄tu z ab vtero z a p̄ceptu. **Q**uod etsi enutrierint filios suos absq̄ liberis eos faciā in hoibz s̄ et ve eis: cū recessero ab eis

Et facti sunt abominabiles sicut ea que dilexerūt. i. sicut ydola que abominatōnes nominā.

tur frequenter in scriptura. **E**phraim. **H**ic increpatur populus de q̄nta mutatione. s. a fecunditate prolis in carentiam: et diuiditur in tres partes: qz primo p̄positū predicti. sc̄o incidens ponit̄ ibi. **S**ed z ve. t̄rcis scriptura ad primum refert̄ ibi. **E**phraim. **C**arentia h̄o p̄lis in magna p̄te fuit eius captiuitas: qd̄ notat̄ cū dicit̄. **E**phraim quasi auis. auolans de nido suo. **A**uolauit. ductus extra terrā suā in captiuitatez: z loquitur p̄phete de futuro p̄ modū p̄teriti sicut frequēter dixi: z ideo sic intelligendū est in alijs vbi non exprimitur. **G**loria eorum a partu. in hoc enim gloriabatur qz vroz eoz facilius concipiebant z sine piculo partebant: ex quibus sequebat̄ abundantia prolis. **D**e mutatione huius glorie subditur. **Q**uod etsi enutrierint filios suos absq̄ liberis eos faciā. interficiendo eos p̄ assyrios. **S**ed z ve eis. **H**ec est pars incidentalis in qua p̄phete in p̄sona dei loquens denunciat futuram destructionem populi iudaici per romanos: habita occasio ne ex eius destructione per assyrios de qua ante immediate fuerat locutus. **C**irca quod sciendū q̄ iste ē vn̄ de passibus scripture veteris testamenti corruptis a iudeis h̄m q̄ dicit̄ frater **R**aymundus in hebraica lingua valde peritus. **A**d cuius intellectum sciendam: q̄ sic in hebreo habetur. **Q**uia etiam ve eis besuri dicit̄. **H**ebrei vero habent duplices literas scilicet **S**amech et sin in sono et characterē differentes. **Q**uando vero besuri per literam samech scribitur significat̄ in recessu meo. **Q**uando h̄o scribitur per sin significat̄ incarnationem meam: hic autem scribitur per sin: et ideo hec est vera litera. **Q**uia etiam ve eis incarnatio mea de eis. **A**ssumpsit enim deus carnem de iudeis: et ex hoc secutus est ve eis: quia pro maiori parte fuerūt increduli z persecutores christi: z in vindictā mortis

eius p romanos trucidati: z captiuati fuerunt qd etiaz designat p hoc qd in principio dr. Quia etia ve eis. etiam in latino additamentu significat: z in bebreo loco ei ponit bec dictio gam: p qua significat additamentu phis z diminutio ppli iudaiici p romanos fuit tata im mo maior q illa q fuit facta p asyrios z caldeos. a principio. n. oblationis p romanos vsq ad fine mortui fuerunt fame pestilentia z gladio de eius centu milia hac aut verita te fidei nre cofo nam nre ra. fa. repellere vices: q ira sin qn pun ctat telug in si mstra pte bz so ni et virtute lre famecb: z sic be suri significat b recessum z no in carnatione: quia sic punctat lra sin in hoc loco. Sed istud vide tur fuga veritatis: pmo qz bec lra in toto ve. te. no in uenit alibi sic punctata ve dicit pdict' fraf Ray. z ego filiter no recolo me vidisse alibi sic punctata: pp qd vt bec additio facta ad deprauandū sniam: scdo qz puncta no sunt de suba litere: neca principio scripture sunt: unde z rotuli qui in synagogis eoz leguntur sunt sine punctis: s p magnū tps postea inuenta sunt bu iusmodi puncta ad facilius legendum. Cū igit subra cto puncto predicto ipsi pcedunt qz be suri p sin scptū incarnationem meā significat quincunt pcedere qz b be suri incarnationē significat. Et quonia trāslatio no lra dicitū ra. fa. scq tur que sic bz. Sz ve eis cū recessio ro ab eis. p q fuit facta post corruptionē victam: pot tū trahi vta trāslatio ad pdictū intellectū. Sz ve eis zc. qz ppter negociationē incarnationis dei: de recessit ab eis dimittens eos in cecitate eoz vsq qz intraverit ple nitudo gentium. fm qz deducit apls satis diffuse i epistola ad romanos. a **Ephraim.** Dic scriptura re uertit ad pdictā carentiā prolis in regno. r. tribuū tē pore vete. te. cū dr. a **Ephraim vt vidi tyrus erat.** i. filis tyro in filioz multitudine: id subdit. b **Funda data in pulcritudine.** pulcritudo em civitatis pncipa liter in multitudine plebis pstitit: z pnr oñdit mutati onē in oppositū. c **Et ephraim edu. ad mfe. filios suos.** i. ad regē assyrioz q eos debellavit z captiuavit. d **Da eis vne. i. dabis.** e **Vuluā sine liberis.** i. vr ores steriles. f **Et vbera arētia.** ita qz iā nati nō po terūt nutrire: z subdit cā bui' pene. g **Dēs neqtie eoz in galgal.** ibi em circūcidit Josue filios israel: et tunc ibi primo qeuit archa aliquo tpe: ppter qd pbe falsi dicebant qz erat locus sanctior templo qd erat in irim: et docebant pplm ibi colere ydola ex qz reddebā tur deo exosi z a deo reprobatū: id scqz. hō addā vt di ligā eos. b **Dēs pnci. eoz rece. ab eo. p ydolatri am z a terra sua p captiuitatē.** i. Radix eoz ericca ta est. i. virtus plificandi. k **Qd etli genuerit. nō tū vnet.** l **Abijet eos deus meus. de tra sua vbu est ppete captiuitatē denūciantis.** m **Quia nō au dierūt eum. reuocantē eos p. pphas ad bonū.** n **Et erūt vagi in nationibus. i. captiuati in longin quis regionib'.** o **In capi. ix. vbi dicit in postilla Quia panis eoz anime ipsorum zc.**

Ephraim vt vidi tyrus erat
ru data i pulcritudine
Et ephraiz educet ad infecto
re filios suos. Da eis vnie
Quid dabis eis: Da eis
vuluā sine liberis: z vbera
arētia. Dēs neqtie eoz in
galgal: qz ibi exosos habui
eos. Propē maliciā adinuē
tionū eoz te vmo mea en
eiā eos. Nō addam vt dili
gā eos. Dēs pnci pes eozū
recedētes Percuss' ē ephra
im: radix eozūz ericcata est
Fructū neqz facient. Qd

Hoc qd dr. Quia panis eoz aie eoz nō intrabit in domū dñi. exponit ab bebreis sic. Quia panis eoz rū. que offerent se offerre intendūt pro aiabus iporum: nō intrabit in domū dñi. s. acceptabilem. In eo. ca. vbi dicit in postilla: Circa qd sciendum qz iste est vnus de passib' scripture.

etli genuerit: ineficiā amā
tissima vteri eoz. Abijet
eos dñs te me: qz nō au
dierūt eū z erunt vagi i na
tionib'. Caplm. r.
Uris frondosa israel
fruct' adeqtus est ei.
Scdm multitudinē fruct'
sui multiplicauit altaria:
intra vbertatē tre sue eru
berant simulachris. Diui
suz ē cor eoz: nūc inēibunt
Ipe pfringet silachza eoz
deplabit aras eoz. Quia
nūc dicent: nō est rex nobis

Aditio.
Appositio
aymundi ē
ba: Ad cui'
maiorē declaratio
nē sciendum qz lra
penultima alphabe
ti bebraici dicit sin
que simpliciter scri
pta sonat sicut lite
ra nostra. xvij. s. s.
Si aut punctet de
super in sinistra pte
habet sonuz litere
tercie nostri alpha
beti. s. c. z in hoc di
ctū ra. fa. hic in po
stilla allegatur z ti
net aliqd veritatis
Sed attendendus
qz bec dictio bacar
in bebreo significat
carnem pprie z cō
muniter: que quidem dictio bacar vbiqz scribit in be
breo scribit cum litera. s. predicta punctura in sinistra p
te desuper posita: z ex hac ditione deriuat bec dictio tecu
rū: scripta cum eadem sin sic punctata: et sic significat idē
quod incarnationio mea in lingua nostra. vnde cauillatio ra
bi falio. nō valet vt patet ex viciis presertim habenti no
ticiam in grammatica bebraici sermonis.

Capitulum. r.

Uris frondosa. Post increpationē ppli de sua pe
ioratione: hic pnr increpat de ingratitudine: z di
uidit in quatuor ptes: fm quatuor ingratitudies:
quaz pma ponit in capitulo pnti: alie tres in trib' se
quentibus. Prima in duas: qz primo increpat ingratitu
dinis culpa: scdo subdit pena. ibi. Diuisus est. Circa pri
mū piderandū qz deus fecit ibi pplo magnū beneficiū in
troducēdo eū in terrā lacte z melle manantē: Ero. iij. sed
hoc beneficiū ingrati pueri fuerunt ad ydolatriam: ideo
dicit hic. a **Uris frondosa israel.** vocat aut ppls viq
ficut dr. Esa. v. Vineā dñi exercitūū tomus isrl est. et dr b
frondosa: qz in multitudine ppli z abundantia diuitiarum
fuit ibi fortificata: z hoc ex terre fertilitate. ideo subditur.
b **Fructus adequatus est ei.** qz quantūcūqz ppls creuit
set fructus terre sufficiebant ad eius sustentationē: sed qz
bec abundantia fuit eis occasio recedendi a deo fm qz p
dixerat moyses Deutero. xxiij. Incrassatus est dilectus z
recaicitrauit zc. ideo subditur.
c **Scdm mul. fru. sui. i. diuitiarū naturalium z artificio**
lium. d **Multiplicauit altaria.** ad ydolatriā exercen
dam z nō solū vni ydoli s multoz. id subditur.
e **Intra vbertatē terre sue eruberant simulachris.**
f **Diuisus est.** Dic pnr subdit pena: z primo ponit pu
nitio decem tribuum: scdo correctio duaz: ibi. Arabie
iudas. Prima in tres: quia primo ponitur punitio popu
li: secundo asportatio ydoli: ibi. Accas. tercio captiua
tio sceptri regni: ibi. Confusio. Circa primū dicitur.
f **Diuisus est cor eoz.** partim ydola colendo: partim de
um. g **Nunc interibunt.** id est cito interficientur z ca
ptiuabunt p regem assyriozum.
h **Ipe confringet simulachra eozum.** accipiendo inde
aurum z argentum. i **Depopulabit aras eoz.** acci
piendo sibi preciosa ornamenta eozum. k **Quia**
nunc dicent israelite. l Non est rex nobis. id est non

Aditio.

pōt nos defendere: sicut cōster de rege dī. qui nescit vel nō pōt pplm defendere: Nō habem⁹ regē: ⁊ subdit causam. m. Nō em̄ timem⁹ dñm. sic em̄ dicebant aliq̄ boni inter eos ex q̄ nō renertemur ad dñm rex nō pōt nos defendere. n. Loq̄mini vba visionis inutilis. verbū est. p̄bem crepantis pplm eo q̄ credebant verbū fal soꝝ p̄barū in beb. bī. Loq̄mini verba iuramētī falsi. i. qñ iuratis falso iurāq̄.

o. Et ferietis fed⁹ s. fallaciter cū p̄mis vestris: ⁊ ideo aliqui libri habent p. Cū mendacio. s. nō est in bebreo: subintelligit tamē. q. Et germiabit quasi amaritudo iudiciū sup sulcos agri. i. pueritatis iudiciū pauperū: qui vocāt sulci agri eo q̄ p̄ potentiam diuitum opprimuntur ⁊ molestant. r. Vaccas. hic p̄r describit exportatio ydoli: ⁊ q̄ ista litera est immutata et fm̄ bebreos in parte corrupta: ideo ad eius intellectū sūt aliqua p̄mittenda. Primū est q̄ manaben rex isrl̄ dabat singulis annis munera p̄ciosa regi assyrioz vt p̄firmaret regnum suū qd̄ intrauerat violenter. iiii. Reg. xv. ⁊ inter illa munera erant vituli aurei quos fecerat hieroboā vel saltem vn⁹ illoꝝ de quo fit hic mentō. s. ille q̄ erat in betbel que alio noie dicit betbauem: Josue. viij. ⁊ in hoc pueniunt bebrei ⁊ latini. Dicunt veterius aliq̄ expositores latini: q̄ sacerdotes illius ydoli seu ydoloꝝ fecerunt occulte vitulos de cupro deauratos: ⁊ illi fuerūt portati in terras assyrioz ⁊ ip̄i furtiue retinuerūt sibi aureos: ⁊ cuz postea rex assyrioz vidit fraudē indignatus afflirit graui⁹ terrā ⁊ fm̄ hoc exponit lram̄ istā dicētes. r. Vaccas beba uen. i. vitulū q̄ erat in betbel quē vocat p̄ba. noie vacce: de r̄sorie ⁊ in plurali vaccas: eo mō loquēdi quo dī Exo. xxxij. Isti sunt dñi tui q̄ eduxerunt te de terra egypti. ⁊ tñ nō erat ibi nisi vnus vitul⁹ p̄statilis. s. Coluerūt bitatores samarie. q̄ erat metropolis ⁊ sic bitatores ei⁹ colebant ydoliū a rege suo factū. t. Quia luxit sup eū. i. super vitulū p̄s ei⁹ q̄ colebat eū: nō luxit qñ fuit exportat⁹ mō predicto. v. Et editui eius. i. sacerdotes vituli: et dicunt editui ab ede ⁊ tueoz eris: qñ tuentes seu custodientes edem ydoli. x. Sup eū exultauerunt. p̄ter suū lucrū: q̄ illi furtiue retinuerūt: s. p̄p̄s lugebat q̄ ip̄m sublatum credebant. y. In gloria eius. i. in vitulo q̄ reputabatur bonoz p̄fic. z. Quia migravit ab eo. i. a p̄p̄o fm̄ ei⁹ opinionē. a. Siq̄ de r̄pe in assur delatus ē. cū alijs muneribus vt credebat p̄p̄s. b. Munus regi vltori. q̄ vlc̄ scebat. manaben de p̄radicentibus sibi.

Confusio ephraim capiet. i. ex hoc confusio ē reporta bit fraude detecta: vt p̄ditū est. d. Et p̄funct israel in voluntate sua. i. in voluntate sacerdotū q̄ fecerūt tale furtum: ex quo secuta est confusio regni mō supradicto. Pec expositio nō videt̄ valere: p̄mo q̄ satis videtur distorta scdo q̄ cum dicit. Coluerunt habitatores samarie: quia luxit sup eū p̄p̄s. ly q̄ de suo significato est reddituū cāe dicti immediate p̄cedentis: luctus sō p̄p̄i de asportatione vituli nō est aliquo mō vel cā vel ratio q̄ bitatores samarie colerent ip̄m: s. magis est ad oppositū. Itē furtum sacerdotū v̄ esse ficticiū: q̄ in receptione ⁊ traditione rerū p̄ciosarū adhibet magna diligentia: vas aut̄ aureum a cupro deaurato statim distinguit p̄ colorē ⁊ pondus. Item expositores isti dicunt hoc haberi ab bebreis: qd̄ nō videtur verū: q̄ r. s. a. maximus doctor inter bebreos nihil penitus dicit de hoc furto vel fraude: s. ad p̄trarium sensuz

exponit lram. Nō ad hoc sciendū q̄ bec est lra bebraica. ad vaccas bebauem timuerūt bitatores samarie. i. p̄ter vitulū q̄ erat in betbel vt supradictū est. Timuerūt bitatores samarie. s. ne infortunū ⁊ malū veniret sup regnū. p̄ter missionē vituli regi assyriorum

tus ē mun⁹ regi vltori. Cōfusio ephraim capiet. ⁊ cōfundet isrl̄ in voluntate sua. Trāfire fecit samaria regez suū: qñ spumā sup faciē aq̄. Et dispdent excelsa ydoli: p̄ctm̄ isrl̄. Zappa ⁊ tribulus ascendet sup aras eozuz. Et dicent montib⁹ operite nos: et collibus: cadite sup nos. Ex diebus gabaa peccauit israel. Ibi steterunt

erat em̄ samaria metropol̄ regni: ⁊ ideo p̄ ceteri ex p̄mis timor ē respectu infortunij futuri. Trāf latoꝝ vero n̄ vt credidisse hūcti morē fuisse reuertentie: ⁊ iō trans tulit. Coluerūt: p̄ timuerūt. q̄a luxit sup eum. i. sup vitulū trans portatū. Populus eius. i. p̄p̄s regni. Et editui. i. sacerdotes sibi ter luxerunt: q̄a babuerūt maiorem causā lugē

di: et iste luctus mouit habitatores samarie ad magis timendum de infortunio futuro. Sup eā exultauerūt in gloria eius. i. sup vitulū exultauerūt sacerdotes ⁊ populus qñ gloriose venerabatur: ⁊ iō luxerūt in ei⁹ de portatione de qua subdit. Quia migravit r̄. ita q̄ li quia migravit referē ad illud qd̄ p̄dicat de luctu sacerdotū ⁊ populi. cetera patent ex supradictis. c. Confusio. hic p̄r describit captiuitatio sceptri cū dicit: Confusio ephraim capiet. i. regem isrl̄ q̄ sic noiat q̄ primus rex fuit de tribu ephraim. d. Et p̄fundet israel. i. populus eius. d. In voluntate sua. quia p̄sensit regi in cultu vitulorum: ideo subditur. e. Trāfire fecit samaria regē suū quasi spumā super faciē aque. i. fecit eū duci in captiuitatē viliter: sicut spuma ē res vilis: eo em̄ q̄ populus p̄sensit regi in cultu ydoloꝝ: ydolatria fuit multiplicata in regno que fuit rō captiuitatis regl̄ ⁊ ppli. f. Et dispdentur excelsa ydoli. i. vtriusq̄ vituli qui colebant in locis altis. g. Peccatū israel. hoc dī q̄. iij. ⁊. iij. Reg. frequenter repetit̄ de hieroboam: eo q̄ fecit vitulos q̄ peccauit: ⁊ peccare fecit israel. h. Zappa ⁊ tri. ascendet sup aras eoz. quia terra vertetur in desertum. i. Et dicent. s. israelite q̄ imminēte captione sua desiderabant occultari in cauernis montiū. k. Ex diebus gabaa peccauit israel. Ad intellectū hui⁹ sciendū q̄ casus de ydolo micbe: ⁊ vroz leuite in gabaa mortue fuerunt eodē tpe: ⁊ licet scribant̄ in fine libri iudiciū tamen p̄tigerūt cito post mortē iosue ⁊ de casu ydoli declarari iudiciū. xvij. ⁊ idē patet de alio casu: q̄ tūc tps p̄hinees fili⁹ eleazari sacerdoti erat sum m⁹ sacerdos: vt bī Judic. xx. ca. sic q̄ dicit. l. Ex diebus gabaa peccauit israel. quia a tempore quo gabaa enormiter peccauit in vroz leuite: cor⁹ populus israel peccauit in ydolo micbe: quia p̄misit illud stare in tribu dan vsq̄ ad decem tribus captiuitatem: ideo subditur. m. Ibi steterunt. quia ydolum micbe in tribu dan stare permiserunt: ⁊ iuxta hoc fit hic memoria de peccato gabaa: arguendo populum israel qui fuit ita sollicitus de vindicanda iniuria humana: ⁊ tamen neglerit vindicare iniuriam diuinā: licet em̄ benefecerit in p̄mo. s. pugnando p̄tra gabaaonitas: tamen magis tenebatur ad secundum scilicet ad amouendum ydolum de tribu dan: ⁊ pro ista negligentia fuit punitus in pugna contra gabaaonitas a quibus fuit bis turpiter debellatus: licet vicerit in tercio conflictu: ⁊ hoc est qd̄ subdit.

Non apprehendet eos in gabaa pliu sup filij iniq. tatis. i. gabaaonitis qd no pualuef pma vice z scda. b. Juxta desideriu meu corripia eos. p regē assyrioz c. Cōgregabunt sup eos ppli. f. multi cū rege venientes. d. Cū cor. ppter du. i. i. i. i. i. ppter duos vitulos qd iniq co luerūt.

Ephraim. id regni israel.

Titula doct. diligere tritura. i. silis ē vitule q osuicit tritura. re. i. excutere q nū in arca ex collocatione sua. sic em terūf mes ses in tra illa. Titula aut talis diligit locū triture q osuicit ibi comedē ad libituz suū. fm illō deuter. xv. Nō ligab os bovis tritura. z ideo nō vult erire de loco illo lz pentia turet si erit cito reuertit: sic ipis

israhel frequē flagellatus a deo ppter ydolatriā z tñ nō dimisit eā: z si aliq dimiserut hoc fuit tm ad bozam Tra aut bezaica planior est q talis ē. Ephraiz vitula stimolata diligit tritura. i. locū triture: nō dimittēs il lū p stimuli punctiōe. g. Et ego trās. sup pulcr. col li a. totalit subingando assyrioz regi. b. Ascēdas sup ephraiz. i. facia ascē. lē regē assyrioz sup ipm: ita q ponet pedes sup ei collū. Ille em q ē simplr debellat dī suppeditat. i. Arabit iudas. Dic ponit correctio duarū tribuū: z diuidit in duas ptes: qz pmo ponit h correctio. scdo tribuū obstinatio. ibi. arastis. Cir ca primū sciendū q due tribū videntes. x. tribus capti uatas. ppter pctā sua disposuerūt se ad bonū adbozante eas ezechia rege eaz. iō dī. i. Arabit iudas. i. di sponet se ad laborē pnie z ad opa veritatē z misericōie: iō subdit. Semiate vobis in iusticia zc. k. Aps aut reqrendi dñm. p bona opa. l. Cū vne. q. do. vs iusticia. i. rex ezechias: s qm ezechie successit manasses filius eius q fuit pessimus: z ydola posuit in: tomo dñi iō subdit. m. Arastis impietate. i. disposuistis vs ad male agēdū: sic exponit aliq ptnuādo ad literā p cedentē: s qz in fine cōcludit. Sic fecit vobis bethel in qua adorabat vitulū q erat in regno isrl z nō iuda: pty q beclra nō pūngit pcedentē: s dirigit ad pplm. x. tri buū ppter qd dīcedū q bic. Arastis zc. incipit alia ps in qua post correctionē duaz tribuū pdictaz reuertit pba ad ostendēdū obstinationē in malo. x. tribuū di. m. Arastis impietate. cogitādo male agere. n. Qui dntatē messuistis. implēdo ope. o. Comedistis fru gen mendacj. acqescēdo falso ppete. p. Quia cō silus es in vñs. in mittēdo nuncios ad reges egypti vt rebelles assyrijs: qd fecit osee. iij. Reg. xxi. q. Et in multitudine fortū tuoz. magis phidēs de eis q d deo pp h supplic. r. Cōsur. tumul. in ppo tuo. i. son? cō silus fugētū de plio. s. Et oēs muni. tue. in qb? phidebas. t. Vasta. si. vasta. ē salma. zc. Judic. viij scribit q gedeon debellauit zebec z salmana pñcipes madian: z captos occidit: eo q infecerāt frēs suos in thabor: z fm hoc erponit h lra. Sicut vastatus ē sal mana. pñcipes madian. v. A tomo ei? i. a gedeo ne et focijs eius de q dī. r. Qui vindicauit baal. i. vindictā accepit de eo: qz sustinēt altare eius. z lucum succidit. Judic. vi. y. In die plū referē ad illū: Si

Nō cōphēdet eos i gabaa pliu sup filijs iniqtar. Juxta desideriu meu corripia eos. Cōgregabunt sup eos ppli: cū corripiet ppter duas iniqtates suas. Ephraim vitula docta diligē tritura z ego transiui sup pulcritudine colli eius. Ascēdas sup ephraiz. Arabit iudas cōfringet sibi sulcos iacob. Semiate vobis i iusticia: z metite in ore misericordie: inouate vobis nouale. Tēpus aut reqrendi dñm cū

cut vastatus est salmana. i. in die plū gedeonis cū ipso. a. Matre sup filios allisa. i. eo q occiderat fratres gedeonis: z matre eoz cū ipis: fm bebreos alia est bic snia z l tēra licet ad eandem pductionem. Ad cuius intellectū sci endum q in bebreo nō habetur bic salmana. sed salman:

venerit q docebit vos iusticiam. Arastis impietate z iniqtatē messuistis: comedistis frugē mēdacj. quia confusus es in vñs tuis z in multitudine fortū tuoz: cōsurget tumultus in ppo tuo z oēs munitiones tue. vastabunt: sicut vastat est salmana a tomo ei? q vindicauit baal in die prelū. matre super filios allisa. Sic fecit vobis bethel a facie militie neqtiarum ve strarum.

nec est nomen proprium fm eos: sed appellatiuum: z significat pacificam seu quietam loci et om videtur: qz salmana quod est nomen prius incipit p lram fade. salmā dō bic scriptū inci pit p lram sin. Itēz p eo q habemus. A tomo ei? q vindicauit baal. in bebr. habet: A tomo in fidiatoris. est igitur bec lra. Sicut vastata est pacifica a tomo infidiatoris: et est sensus: Sicut gens pacifica z qēta nō timens sibi d piculo vastatur ab infidiatore z ei? familia irruente subit

to super gentem improuisam: que credebatur in pace z qēte: sicut legit de vastatione lachis: Judic. xviij. In die plū sic infidiose pmissi. Matre sup filios allisa. tales enim latrones nō solū solēt interficere mares s etiam feminas ne accusent. z sic occidit matres cū filijs: z est intentō p pbete: qz sic fiet decē tribub? p pctis suis. iō subdit. b. Sic fecit vobis bethel. i. sic mēruistis. c. A facie nequitiarum vestrarum. id est ppter nequitas vestras ibidem factas adorando vitulum.

In ca. x. vbi dicitur in postilla. Circa primū dicit. Diuisum est cor eorum.

Additio.

Quod dicit: Diuisum est cor eorum: nunc interibit viderē plane p cordare dicto saluatoris. xi. ca. Lu. vbi dicit. Omne regnū in se diuisum desolabitur. Ex quo em habebat multa z varia ydola vt paulo supra dicit: Juxta vbertatem terre sue exuberavit simulachris consequens erat vt diuiderent in eoz culturis: z sic predictum peccatū strabebat secum diuisionem.

In eodem capitulo vbi dicitur in postilla. Ad vacas bethauen.

Additio.

Si nos habemus: ad vacas bethauen. in bebreo habetur: Ad vitulos bethauen. quod magis pcor lat cū casu pñti: qz ephraim vitulos colebat.

In eodem capitulo vbi dicitur in postilla: Seminate vobis in iusticia.

Additio.

Si nos habemus in hoc loco: Cum venerit q docebit vos iusticiam: in bebreo habetur. Donec veniat qui doceat vs iusticiam: quod intelligendū est proprie de christo qui impios iustificat ipsius gratia: Unde ad Roma. iij. capitulo. Iustificati gratia ipsius: z ptnuat ad pcedentia sic. Nam bic pba hortat populū israeliticū in generali vt disponat se ad receptionē christi: et hoc per obseruationem legis sub qua erat. de quo dicit. Seminate vobis in iusticia. quia vera obseruatio legis disponebat ad legem christi: sicut seminatio ad messem: ideo subditur: Metite in ore misericordie. Lex enim christi precipue in misericordia pmendatur: vñ Mathei ix. ca. Nonne legistis: misericordia volo z nō sacrificium.

7 qz tpus aduentus xpi no erat ita ppinquū: sicut temp^o seminationis appropinquat tpi messis statim sequentis. iō subdit. Innuate vobis nouale. q. d. b. semiatio frequē- tanda ē 7 ptinuanda donec veniat plenitudo tpiis de quo dicit. Tps autē reqrēdi dñm donec veniat 7c. f. xps sol iu- sticie 7 qz ipi exhor- tati oppositū fece- rūt: cū p maiori p- te legē xpi nō rece- perūt: iō subditur. Arastis impietate. iniquitatē messuistis q. d. nō arastis iusti- ciā put exhortabar in obseruatōe legē 7 potē im pietates: qz vba legē nō ad de- clarationē veritatē xpi s extorē expo- nebāt: vtz in aplu- rinis loc: vñ 7 me- rito iniquitatē messu- istis. Ca. xj.

Sicut mane trās. xj. Sic ptransit rex isrl: qz puer isrl 7 dilexi eum: et ex egypto vocavi filiū meum. Vocauerūt eos: sic abie- rūt a facie eoz. Baal imo- labant: 7 simulachrys sacri- ficabāt. Et ego qī nutrici- us ephraiz: portabā eos in brachijs meis: 7 nescierūt q curarē eos. In funicul- adā trabā eos i vincul cha- ritar. Et ero eis qī exaltāf iugū sī maxillas eoz: 7 de- clinau ad eum vt vscerēt. Nō reuertē i trā egypti: et assur ipse rex ei⁹ qm noluerūt puerti. Cepit gladi⁹ i ciui- tatis ei⁹: 7 psamet electos

netur eis simul. i. grauis seruit⁹ ab assyrijs. r. Qd nō auferet. qz captiuitas. r. tribuū nō fuit reuocata de assyrijs: s captiuitas duaz fuit reducta de babilone. y. Quō. Sic ponit ipi solatio ex diuina pietate ad quod ostendendū pamo excludit populi meritum cū dicitur in psona dei.

ei⁹ 7 comedet capita eoz. Et ppls me⁹ pendebit⁹ ad reditū meū. Iugū aut im- ponet eis sī: qd nō auferet. Quō dabo te ephraiz⁹ pre- gam te isrl. Quō dabo te. Sic adama ponā te: vt se- boim. Conuersū ē in me cor meū: piter⁹ turbata est pe- nitudo mea. Nō faciā fu- rores ire mee. Nō puertar: vt dispdā ephraiz: qm te⁹ ego 7 nō hō. In medio tui scūs. 7 nō ingrediar ciuita- tē. Post dñm ambulabūt. Quasi leo rugiet: qz ipse rugiet: 7 formidabunt filiū mar. Et auolabūt qī auis ex egypto 7 quasi columba

Quomodo dabo te ephraiz in manibus ad- uersariorū sicut meruisti. Protegā te. ab aduersarijs: qd nō meruisti. Quomodo dabate. 7 tridet b. Sicut ada- ma ponā te vt se- boim. i. s. zeme- rita tua veteres impetuum te- len 7 sicuti abs- g. reparatione ali- q sicut iste due ciuitates Ada- ma 7 seboim fu- erunt funditus subuerse cū soto ma 7 gomorra.

Conuersum est in me cor me- um. i. nō puniū

te fm totum rigorem iusticie mee. Conturbata est penitudo mea. i. commota est sug- te misericordia mea. Nō faciam furorem ire mee. i. rigorem iusticie mee. Non puertar. ab intentione misericordie. Et dispergam ephraim. i. totaliter deleam absqz reparatione. Quoniam deus ego. qui punitionem ad correctio- nem facio. Et nō homo. q. punit ad interitū 7 ad vindictam. In medio tui sanctus. i. te sanctificans. Et nō ingrediar ciuitatē. i. cultū meū nō ponaz in vna ciuitate tm s p totū mundū: 7 est hoc impletus te- pore gratie in quo sacrificiū ecclesie offert vbiqz 7 nō in vna ciuitate tm: sicut fiebat tempore veteris testa- extra em bierusalem nō erat locus sacrificij: et ppter h dixit dñs Malach. j. ca. A solis ortu vsqz ad occasuz magnū est nomen meū in gentibus. 7 in omni loco of- fert 7 sacrificat nomini meo oblatio mada. ppter qd dixit saluator Jo. iij. Venit hora in q nō in monte hoc neqz bierosolymis. s. tm adorabitis patrē s vbiqz: ido subdit. Sed veri adoratores erunt q adorabūt prem- in spū 7 veritate. Spūs em est deus q loco nō circum- scribit nec ad locū determinat. Post dñm ambu- bu ut ei obediendo. Quasi leo rugiet 7c. hoc aut exponit ra. salomon de messia futuro: 7 qstum ad hoc quod de christo expo- nit bene dicit: sed quod dicit futurum iam est impletū quia christus qui dicitur leo de tribu iuda Apocal. v. capitulo. Rugit clamore sue predicatiōis in se et apo- stolia. Et formidabunt filiū maris. i. homines seculi bu⁹ quod est quasi mare pcellosum. Et auolabunt quasi auis ex egypto 7c. i. velociter venient ad fidem: quod impletum est a tempore apo- stolorū a quo fides christi publicata ē p vniuersum or- bem: sicut plenius declaratū fuit iup illud psal. xviij. In omnem terrā exiuit sonus eoz 7c. 7 multi nō solū

gentibus & etiam de iudeis regni iude & regni isrl plor
bem dispis: pueri se ad fide. p Et collocabo eos
in domibus. i. in ecclesijs vbiq; p orbē terraz edificat
& postea in celi mansionib: Jo. xiiij. In domo patris
mei mansiones multe sunt &c. In ca. xj. vbi dicit in
postul. Ido sub
dit. Et egypto
vocaui filium me-
um.

Additio
Oza su-
per. b. rez
buz. Et
egyptio vocaui
filium meū. nō est
hōc mittenda
q sic dicit. Hoc
testimonio vti
mathe qn ex p-
cepto angeli ex
egyptio rdit die
sus cum matre ad terraz isrl: qz bic typice referunt ad
pōm: qz typū habuerūt saluatoris nō p oia opa sua
en figurauerūt: typus. n. ptez indicat. qd si totū prece-
dit in typo iam nō est typus s hystorie veritas appel-
landa. Hec in glosa. In eo. capi. vbi dicit in
postilla. Et populus meus pendebit.

de terra assyrior. p & colloca
bo eos in domibz suis dicit
dominus. Ca. xij.

Quod dedit me ephra
im i negatōe: & i volo
tom isrl. Judas at testis
descēdit cū deo: & cū sc̄tis fi
telibz ephraiz pascit vētū

Additio.
Itera bebreoz in hoc loco ē aliquāter obscu-
ra: tñ recte p̄sideranti videtur sic tñ referenda
Et p̄ls meus suspensus est ad rebellionēz me-
am: & ad altū vocant eaz: simul nō exaltabit. cui? snia
nalis esse videt q̄ populus ille qui vocabat a p̄betz
ad altū. s. ad emendatōez vite: semp erat in hoc suspe-
sus nō recte intendēs s tendens ad rebellionēz. unde
nunq̄ simul tetendebat in altū ad qd vocabat.

Capitulum. xij.
Quod dedit me. Hic incipit. xij. ca. fm bebrai-
eam veritatē in quo populus decem tribuū in
crepat de tercia ingratitudine: que respicit be-
neficiū impensuz iacob patriarche nō solū p se sed etiā
p posteris. quo bñficio abuse sunt decem tribus erga
deū ipm p idolis dimittendo: & erga fratres suos du-
oz tribuū eos multipliciter psequendo: vtz. iij. Reg. &
iij. in pluribus locis: ppter qd in hoc ca. iuxta benefi-
ciū iacob impensum describit ingratitudo seu malicia
decem tribuū: & p̄io generalr: sc̄do specialiter: ibi. Si
galaad. Prima in duas: qz primo ponit malicia ip̄li.
sc̄do misericōdia dñi: ibi. Et ego dñs. Prima ad huc i tres
qz primo malicia populi p̄mittit: sc̄do beneficiuz dei
interponit: ibi. In vtero: tercio scriptura ad primum
revertit: ibi. Chanaan. Prima ad huc in duas. qz p̄io
ponit decē tribuū culpa: sc̄do pena: ibi. Ephraim pa-
scit. Circa p̄mū dicit in p̄ona dei. a. Circūde me. i.
me delusit. b. Ephraim. i. hieroboam prim⁹ rex de
tribu ephraim. c. In negatōe. dō serui mei dicen-
do. Nō ē nobis pars i dauid &c. iij. Reg. xij. Et in ne-
gatōe nois mei. dīcēdo de idolis fabricatis. Isti sunt
dñi tui isrl qui eduxerūt te de terra egypti. & qz hierobo-
am induit ad hāc negatōez duplicē p̄io tribū ephra-
im: & p̄nter alias nouē: ideo subdit. d. Et i volo to-
mus israel. sed quia tribus iuda sterit in veritate cult⁹
diuini p longa tpa: iō subdit. e. Judas autē testis
descēdit cū deo. in bebreo habet. Judas at ad huc po-
tens cū deo. quia licet diminutū fuerit regnum suum:
tamē ad huc habuit potestātē super tres trib⁹. s. iude
beniamin & leui: qz sacerdotes & leuite p regnuz israel
dispensi in ciuitatibus sibi assignatis a iosue dimiserūt
eas nolentes vitulos colere & habitauerunt in regno
iuda vbi remanserāt dei cultus: ideo dicitur. Potens
cum deo. i. qui est sanctus & fidelis implendo p̄missa:
ideo subdit. Et cū sanctis fidelis. quod exponit Rabi
sa. dicens. i. cum deo sancto & benedicto: & bec exposi-
tio est m̄ltum consona fidei nostre licet preter ei⁹ in-

tentōnem: hic em̄ exprimit articulus sancte trinitatis. p
hoc em̄ q̄ de deo dicit. Cum sanctis fidelis: p nomē plura
le quod coniungit singulari innuit recte pluralitas p̄sona-
rum in vnitāte essentie. Ad hanc expositiōez potest trahī
translatiō nostra. cum dicitur. e. Judas autēz testi-
f. veritatē p hoc qd
retinuit cultum di-
uinū. f. Descē-
dit. p hoc quod ei⁹
regnū fuit diminu-
tum qz tñ cultū dei
retinuit: subditur.
Cū deo. Hāc autē
literaz aliqui expo-
sitores nostri expo-
nūt de fidelitate tri-
bus iude que pri⁹
post moysem intra-
uit mare rubrū: et
sic dicitur. Judas

sc̄q̄ festū. Tota die mēda
ciū & vastitatē multiplicat
Et fed⁹ cū assyrijs inijt
oleū i egyptū fēbat. Judi-
ciū ḡ dñi cū iuda: & visita-
bo sup iacob. Quē vias e⁹
& iuj adiuētōes ei⁹ reddet
ei⁹ In vto supplāuit frēz

testis. s. veritatis a moyse dicit. Descendit. s. p̄ eū in ma-
re rubz. Cū deo. i. fm̄ mandatiū diuinū. Et cūz sanctis fi-
delibz. i. cū moyse & aaron. s. h̄ expositiō videt falsa eo
q̄ in bebreo nō b̄ fidelibz in plurali: s̄ fidelis in singulari.
Hec autē expositiō nō h̄z p̄sequentiam ad precedentē li-
teram. sed prima expositiō est fm̄ veritatē bebraicā et
p̄sona fidei catholice et p̄sequenter se habens ad literaz
immediate precedentem. g. Ephraim. Hic consecū-
ter ponitur populi decem tribuum pena. & primo in bo-
nis possessis: cum dicit. Ephraim pascit ventus. in penā
cum predictē duplicis negatōis fuit multum afflictus
a circumstantibus populis: et maxime ab assyrijs a qui-
bus fuit prim⁹ sub tributo subiectus: & postea captiuat⁹
iij. Reg. xvij. & fm̄ hoc dicit. g. Ephraim. i. populus de-
cem tribuum sic nominatus: eo q̄ hieroboā prim⁹ rex
fuit de illa tribu v̄p̄dictus est. h. Pascit ventum. su-
per bis assyrijs reddendo tributum. i. Et sequit̄ estū.
i. egyptū que est in plaga australi respectu iudee: & sic i ca-
lidiōri regione. Olee. n. rex israel querēs liberari a tribu-
to assyrioz misit nuncios ad regem egypti cum muneri-
bus magnis. vt eius auxilio liberaret: vt habet. iij. regū
xvij. k. Tota die mendaciū & vastitatē multiplicat
mentibus. n. fuit regi assyrioz cui iurauerat sub tributo
seruire: & p hoc incurrit vastitatē & destructiōnem regni
sui: quia rex assyrioz perpendens q̄ volebat ad ei⁹ serui-
tute recedere terrā eius vastauit. & ipm finaliter captiua-
uit. l. Et fedus cū assyrijs inijt. hoc subdit ad exponē-
dum quod dictum est obscurius de pacto quod firmante
cum rege assyrioz de reddendo sibi tributum. m. Et
oleum in egyptū ferebat. i. per nuncios mittebat cū alijs
muneribus vt liberaretur a predicto tributo: & qz ex hoc
secuta est captiuitas regis & regni vt dictum est: et qz hoc
fuit in parte persecutiōis regni iude quam regnum isra-
el sibi intulit: ideo cōcluditur. n. Iudicium ergo do-
mini in punitiōne ephraim. o. Cum iuda. i. p iuda.
p. Et visitatio. i. punitio dei. q. Sup iacob. i. super re-
gnuz israel: eo q̄ iacob & israel sunt noia synonyma Gen.
xxxij. r. Iuxta vias eius. i. opera. s. Et iuxta ad-
inuentiōes ei⁹ in p̄secutiōne iude & vituloz fabricatiōne.
t. Reddet ei. penā debitam inferendo. v. In vtero.
Hic p̄sequenter ponit beneficiū patriarche iacob impē-
sum cui⁹ decem trib⁹ erant ingrate. & ponit hic duplex be-
neficiū: vñū ante natiuitatē: cum dicitur.
v. In vtero supplantauit fratrem suum. collidebant. n.
in vtero matris: Gen. xxv. & cum mater dominum p̄sule-
ret de isrl conflictu: respondet dominus. Duo ip̄li ex ven-
tre tuo diuident: populusq; populus superabit et maior
seruiet minori &c. Secundū beneficiū fuit post natiui-
tatem in etate iam adulta: ideo subdit.
a. Et in fortitudine sua directus est cum angelo. de hac
lucta dixi plenius: Gen. xxxij. aliquid tamen est repeten-
dum: eo q̄ aliquid hic additur quod sibi dimittitur. Sci-
endum igitur q̄ fr̄s Ra. salo. et alios bebreos ille angel⁹

erat custos esau: propter quod zelans pro eo voluit impe-
dire iacob ne transiret in terram promissionis ad obtinendum
benedictiones et primogenita ysaac in preiudicium esau.
Sed dominus tantam fortitudinem tunc contulit iacob quod non po-
tuit eum impedire sed magis iacob prevaluit: ideo dicitur hic

Directus est cum an-
gelo cruciatus est
eo. Et inualuit ad
angelum et confortatus
est. quod videtur an-
gelus. Fleuit: eo quod
non poterat eum im-
pedire. Et rogavit
ut dimitteret eum
sicut dicitur Genes.
xxxij. Dimittite me
sicut aurora est et
querens dilatationem
de sententia dei su-
per iura benedicti-
onis et primogeni-
ture. ideo subditur
in persona angeli. In

bethelem inuenimus eum. scilicet deum. Et ibi loquitur nobiscum.
Determinans hanc causam: et talis est littera hebraica. Hec
autem expositio continet aliqua incontinentia. Primo quia
sicut dicitur hebreorum ille angelus erat bonus: eo quod erat custos
esau: deus autem iam antea dixerat ipsi iacob. Revertere in ter-
ram natiuitatis tue: Genes. xxxij. nullo autem modo verisimile
est quod angelus bonus vellet executionem diuini mandati im-
pedire: cuius voluntas sit omnino conformis voluntati
diuine: nec potest dici quod angelus sanctus ignoraret reuelatio-
nem factam ipsi iacob: tum quia reuelationes sunt hominibus me-
diante angelis: et ideo illa que hominibus reuelantur prius
a sanctis angelis cognoscuntur: tum quia iacob reuelatio-
nem seu mandatum dei predictum narrauerat vxoribus suis
rachel et lea: Genes. xxxij. talia vero non latent angelos quorum
cognitio non impeditur per distantiam localem. Item angelus expe-
riens tantam fortitudinem in iacob ut dicitur hebrei: igno-
rare non potuit quod esset a deo: et persequens nullo modo de-
hoc fleuisset: nec dilatationem de iure benedictionis et primoge-
niture determinando quesiuisset cum voluntas eius sit tota
liter conformis voluntati diuine: propter quod sicut dixi Genes.
xxxij. ille angelus fuit custos iacob: et ex voluntate dei in cor-
pore assumpto apparuit sibi: ut non solum verbo sed etiam
sensibili signo assecuraret eum de esau fratre suo quem nimis
timebat: et ideo post luctum in qua fuerat se non posse pre-
ualere iacob dixit. Si fortis fuisti contra deum. id est contra ange-
lum a deo missum: propter quod dicitur deus precipiatue: quanto
magis contra homines preualebis. id est contra esau cum filiis suis:
nec tamen illa fictio angeli fuit mendacium: sicut nec illa qua
dominus fuit se longius ire: Luce. xxij. quod per fictioem angeli si-
gnificabat veritas futura: quod ipse descendens de iacob pre-
ualeret ipso descendenti de esau: sicut et per hoc quod dominus fin-
xit se longius ire significauit quod adhuc erat longe seu pere-
grinus a discipulorum mente: ut exponit beatus Gregorius
omel. xij. Item sicut hoc exponenda est hebraica.

Et in fortitudine sua. id est qua habebat a natura sua et non
data a deo ad horam ut dicunt hebrei. b Directus est
cum angelo. luctando cum eo. c Et inualuit ad angelum
non sicut exortum sed sicut apparentiam per angeli fictioem qui
sic se habebat quasi eum superare non posset absque tamen falsita-
te et mendacio ut dictum est. d Confortatus est per be-
nedictionem angeli sibi datam: sicut dicitur Genes. xxxij. Et be-
nedixit eum in eodem loco. e Fleuit. scilicet iacob.

f Et rogavit eum. id est deuote et cum lacrymis rogavit eum
ut dirigeret eum in viam custodiret: et sic factum est: ideo subdi-
tur. g In bethelem inuenit eum. scilicet deum cum angelo.

h Et ibi locutus est nobiscum: quia ibi deus in presentia
angeli dixit ei. Ego deus omnipotens: cresce et multipli-
care. et subditur. Terramque quam dedi abraam et ysaac da-
bo tibi et semini tuo. Et ad hunc intellectum potest appli-

cari littera hebraica cum dicitur. In bethelem inuenieth eum
ut sit verbum angeli denunciantis iacob deum sibi ap-
paritum in bethelem: Genes. xxxij. Et ibi loquetur nobi-
scum. replicans benedictiones patrum tuorum super te et
semen tuum per quibus ego rogavi eum. Angeli enim

sp. Chanaan manu eius sta-
tera dolosa: calumnia dilexit.
Et dixit ephraim. Teru-
tium diues effectus: inuenit
idolus mihi. Omnes labores
mei non inueniet mihi iniqui-
tatem quam peccaui et ego dominus
deus tuus ex terra egypti. Ad-
huc sedere te faciam in tabna-
culis: sicut in diebus festiuitatis

purant bonum
sue custodie co-
missorum.

i Et dominus deus
exercituum. Sage-
lorum. k Me-
moriale eius. id
est ipsi iacob: tum
quia habuit deum
semper in me-
moriam: tum quia
nomen dei super
iacob memora-
batur in quantum
deus iacob dice-
bat: et est verbum
prophete memoriam
iustitiam ia-

cob patriarche ut eam posteris imitent: ideo subditur.
l Et tu. scilicet populus israel. m Ad dominum tuum deum co-
reuerteris. si iacob imitari studueris: et subditur modus
peruersionis. n Misericordiam et iudicium custodi-
que misericordia sine iudicio pusillanimitas est. et iudicium
sine misericordia crudelitas est. o Chanaan. Hic
scriptura reuertit ad scribendum malicia decem tribuum
quod ad cupiditatis vicium dicens. Chanaan in mare
effratera dolosa. et non est hic chanaan nomen proprium
quia chanaan de terra illa erant expulsi: sed est nomen ap-
pellatiuum significans mercatorem: sicut et peruersionum.
xxxij. Sydonem fecit et vendidit: et cingulum tradidit
chanaanico. p Et dixit ephraim. id est populus decem tribu-
um: ut supra dictus est. q Curramen diues effe-
ctus sum. absque seruitute dei. r Inueni idolus mi-
hi. id est aurum et argentum quod est idolus cupidi. sicut dicitur
glosa: unde in hebreo habetur hic. Inueni census
mihi. id est facilius acquisiui. s Omnes labores mei
non inuenient mihi iniquitatem. id est quantumcumque la-
borassem corporaliter non acquisiuissem tantam pecuni-
am quam prophete vocant iniquitatem. maior enim pec-
unia acquiritur per fraudem vsure: quam per labores corpo-
ralem. Ra. fa. exponit dicens. quod hic est modus loquen-
di decuratus ubi oportet aliquid supplere sicut. ii. reg.
v. dicitur. Proposuerat enim dauid in die illa: quod percussisset
iebusum etc. et non fit ibi aliqua mentio de remunera-
tione sicut hebraice veritatem: sed suppleendum est fiet
magister militie. sicut exprimitur. i. paralip. x. et eodem
modo hic continuando libere precedenti. Inueni idolus
mihi. sic dicitur: et tu deberes dicere. s Omnes
labores mei. id est diuitie mee. t Non inuenient mihi
iniquitatem. id est non poterunt expiare iniquitates meas
et sic est verbum dei vel prophete arguentis in popu-
lo israel vicium cupiditatis. v Et ego. Postquam de-
scripta est malicia populis: hic iuxta eam ponitur gra-
tia dei: ut maior appareat iuxta suum oppositum: et con-
tinuatur sic libere precedenti. Licet iniquitates tue sine
magne et inextinguibiles per te. v Et ego dominus
deus tuus de terra egypti. id est ab illo tempore quo inde rede-
mi te: et legem tibi dedi: et peccata possum remittere
tibi. r Adhuc sedere te faciam in tabernaculis. quod
exponit Ra. fa. sic. Tempus erit in quo auferam te a
stateris dolosis et faciam te sedere in synagogis et scholis
cum auditoribus diuine legis: et hoc fuit adimpletum
quando dominus vocauit de iheronimo mattheum. Ma-
thei. ix. ca. et de actibus publicis zachariam. Luce. xix. et con-
similes ad suum discipulatum. y Sicut in diebus fe-
stiuatatis. in sabbatis enim conueniebant in synagogis
iudei ad audiendam doctrinam diuine legis: et sic faci-

ebant p'iani in primicia ecclesia et modo faciunt in dominicis dieb'.

a Et locu. sup. pphetas. i. p. pphetas de tpe b' vocatonis qd est tempus gratie. b Et ego visionem multiplicavi. q. sicut dicit Ra. fa. su. p zacharias. Aniverfi pphete non sunt locuti nisi ad dies messie. scz pncipalit ppe ips xpi denunciantum.

Et locut' su sup pphas: 7 ego visionem multiplicavi. 7 i manu pphetaz assilat' su. Si galaad idolu' q' frustra erat in galgal' bobo im molates. Naz 7 altaris eorum quasi acerui sup sulcos agri. Fugit iacob i regiones syrie: 7 serviuit isrl' in vxorem: 7 i vxore' suavit. In ppheta aut' eduxit d'ns isrl' d' egypto: 7 i ppheta servatus e. Ad ira cudi' me provocavit ephraim in amaritudo inibo suis: 7 sanguis ei' sup eu' veniet: 7 obprobriu' ei' restituet ei' d' min' te' suus.

Ca. xij. D'ante ephraim' hor

ciuitate galaad cui' habitatores pessimi erant: vt dicitur i. ca. vj. 7 id' hic specialiter increpat' de idolatria: et primo arguit hoc viciu' scdo iuxta hoc ponit erga patriarcham iacob dei b'nficiu' sibi. Fugit iacob. Circa primu' d'. e Si galaad idolu' et accipit' hic si p' q' ppter qd' d' cludit'. f Ergo frustra erant t'c. erat ei galaad vltra iordanem: 7 galgal citra et q'uis in galaad essent idola: t'n cu' hoc transibat iordanem ad exercedu' ibi idolatriam q' ibi vigeat: vt dictum est d. iij. ca. g Bob' imolates. sacerdotes ei' idolor' ad augmen' tandu' questu' suu' fecerunt ibi idola ad similitudinē vitulorum in betbel 7 in dan existentium. h Naz 7 altaria eorum erat q' acerui t'c. i. totaliter destruent'. i Fugit iacob. hic iuxta p'li viciu' describit erga iacob dei b'nficiu' exhibitu' ei in p'sona p'ria. cuz dicit'. Fugit iacob in regionē syrie. 7 hoc de p'silio matris ne ab elau interficeret: Gen. xxvii. 7 de voluntate patri' Gen. xxviii. et d'ns sibi apparuit in via dicens. Ero cu' stos tuos quocūq; preteris. Gen. xxviii. k Seruivit isrl' i. iacob alio noie vocat' isrl'. l In vxore. i. p' vxorem habenda: Gen. xxix. Et in vxorez servavit be d'ei dicunt. Expectavit seruicendo septē annis anteq' sibi daret: 7 ad idē refert' lra nostra: cu' d'. m Seruavit. i. pactu' initu' cu' laban deseruicendo sibi p' filiaz' suis. Consequenter ponit' dei b'nficiu' exhibitu' iacob in suis posteris: cu' d'. n In ppheta aut'. i. in moysē: o Eduxit d'ns isrl' de egypto. vtz i exodo. p Et in ppheta seruatus est. i. p' oronez moysi deo volēte ipm interficere p' fabricatōne vituli: Ero. xxxij. 7 de illis b'nficiis ingratus fuit p'lis decem tribuu': ideo subdit'. q Ad iracudiā me puo. ephraim' i amari. suis. i. idolatriis. r Et sanguis ei'. i. quē effudit de innocētib'. s Sup' eu' veniet: p' debita' 7 dura' punitōz. t Et obprobriu' t'c. qz erit in vilitate magna. In ca. xij. vbi dicit' in postilla. Acruptamēv diues effectus sum.

Aditio.

Hoc quod dicitur. Veruntamen diues effectus sum inveni censum mibi t'c. videt' p'tinuari cum b' qd' dixerat statim supra. Chanaan in manu ei' state. ra tolola t'c. Isto mo' mercator' q' p' fraudē statere calūniatur. dolose alios: gaudet ex hoc q' sit diues sine hoc q' inueniat' eius iniquitas. qz bec decepto' fit latenter. 7 hoc ē qd' sonat litera plane cu' dicit. Veruntamen diues effectus sum: inveni censum mibi. s. mozo p'cedēto. Et sic oēs labores mei. i. in bis q' laboravi. Non inueniet mibi iniquitatem. s. p'pter occultatōez p'dicti volēti. s quia hoc nō sufficit apud deū q' oia scrutat': ido subdit. Ego d'ns de' tuus. q. d. licet hominib' ista posses abscondere nō t'n mibi. Ca. xij. Quente. Dic increpat' p'ls de quarta ingratitudine circa dei b'nficiu': 7 diuidit' duas ptes: qz primo ponunt' p'li male

ficia: scdo p' p'p'riū dei b'nficia: ibi. Ego aut'. Circa primum dicit'. a Loquente ephraim. i. bicroboaz dicens de vitulis. iij. Reg. xij. Isti sūt d'ij tui isrl' qui eduxerūt te de terra egypti: vt p'ls eos coleret. b Adoro. s. i. moris. c Inuasit israel. qz maiorib' sibi consentientibus populis tenuit ei resistere. d Et deliquit in baal q. d. non sufficit ei colere vitulos: sed etiam idolum baal coluit postea: sicut patet. iij. 7. iij. Reg. e Et mortu' est morte culpe que separat a deo qui est vita p' essentiaz f Et nūc addiderūt ad peccandū. multiplicado sibi idola diuersaz gētū. g Factura artificū totū ē. nihil habens numinis aut d'utis. h Vis ipi d' s. sacerdotes idolor' ppter questū. i Immolate hoies. i. o vos homines immolate 7 offerte. k Vitulos adorantes. sic precepit rex. l Adcirco. i. ppter istas malicias. m Erunt quasi nubes matutina t'c. i. cito veniet eorum occisio 7 captiuitas: cui' celeritas designat' p' omnia ista. n Ego aut'. hic ecōtrario ponunt' dei b'nficia qui pluit sup gratos 7 ingratos: Matb. v. Qui pluit sup iustos 7 iniustos. 7 diuidit' in duas ptes: qui primo recolitur b'nficiu' p'teritum: scdo p'mittit' futurum: ibi. De manu mortis. Prima in duas: quia primo ponitur ingratitudo de b'nficio: scdo iuxta dei punitō: ibi. Et ego ero. Circa primū dicit' in p'sona dei. n Ego aut' dominius de' tuus de terra egypti. quasi diceret. ob'ignatus es mibi seruire ex tempore quo inde te redemi. o Et deū absq; me nescies. sic est' p'cepti tibi in monte synai: Ero. xxi. Non habebis deos alienos coraz me. p Et saluator nō est preter me. qui de manu amalech te saluauit: Ero. xvij. q Ego cognō. te in deserto. dās tibi māna d' celo r Juxta pascea sua. i. ita laute prouidi eis. ac si eēt in terra fertili sibi p'missa: 7 mutatur hic modus loquēdi de secunda p'sona ad terciāz. s Adimpti sunt naturalibus et artificialibus diuitijs in terra p'missionis. t Et eleuauerunt cor suum. per superbiaz. v Et oblici sunt mei: per idolatriam multiplicem: licet autem ingratitudo huius b'nficiū increpata fuerit superi'. xj. ca. s. amen hic repetitur. quia aliquid hic exprimit' quod non

DDD n

Et tibi expressum. Et ego ero. Sic sequenter ponit
ingratiudinis punitio: cum dicit. Et ego ero eis quasi lee-
na. que est magne crudelitatis. y Sicut pardus. qui est
magne velocitatis: et sic non potest effugere. 3 In via
assyriorum. i. quoniam ducunt captivi in assyrios. a Occurrit
eis quasi vrsa. id est
crudeliter.

b Et dirupit interiora iecoris eorum
quia in via illa m-
si eorum fuerunt mor-
tui afflictioe famis
et itineris: et p-
bant bestias lacerare
de ideo subditur.

c Bestia agri sci-
det eos. et quia non
processit ex defectu
divine misericordie
sed ex demerito sine
malicie: id subditur.

d Perditio tua
israel. i. ex demerito
facti tui. e Et
tunc modo in me au-
xilium tuum. i. pena
tua non potest nisi per
me sublevari: ideo
subditur.

f Ubi
est rex tuus. q. d. te-
cum est captivus: ideo
subditur ironice.

g Maxime nunc sal-
vet te. Da mihi re-
gem et principes
petiuit totus popu-

lus antequam divideret in duo regna. i. Reg. viij. b Da
bo tibi regem in furore meo. licet enim illa petitio exaudie-
rit: tamen sibi displicuit: unde ibidem dicit samueli. Audi vocem
populi. non enim te abiecerunt sed me ne regnem super eos.

i Et auferam in indignatione mea. i. iniusticie mee vindi-
cta: sic ablatus fuit osee rex israel: et sedechias rex iuda pro-
pter peccata sua. k Colligata est iniquitas ephraim.
i. integre reservata apud me. l Absconditum peccatum
eius. sed manifestabit in punitioe apta. m Dolores
parturientis. qui sunt vehemens. n Veniet enim pro re-
gem assyriorum: et subditur causa. o Ipse filius non sapi-
ens. i. a deo patre pro idolatriam recedens. p Nunc enim
non stabit. protra regem assyriorum a quo populus eius con-
teretur. q De manu. Postquam cum ingratiudine populi de-

scripsit beneficium preteritum hic consequenter ponit futu-
rum. Circa quod sciendum quod hebrei et aliqui christiani eos sequen-
tes exponunt hoc de liberatioe captivitatibus babilonicis:
sicut hinc dicit hiero. paulus apostolus in lege et prophetis humani-
tus et diuinitus instructus exponit hanc partem de resurrectione
generali futura pro christo qui erit ad vitam mortales: dices pri-
mo ad corinthios. xv. Cum autem mortale hoc induerit immortali-
tatem tunc fiet sermo qui scriptus est. Absorta est mors in vi-
ctoria etc. et allegat scripturam hinc translationes. lxx. q. pro eo
quod habemus hic. Ero mors tua o mors etc. habet. Absor-
pta est mors in victoria etc. putat dicit hic glo. et id non debe-
mus nec possumus aliter exponere hinc quod dicit hiero. Nec
autem resurrectio ad vitam mortalem incepit in christo: hinc quod
dicit. i. ad corinthios. xv. Christus resurrexit a mortuis primus dor-
mientium. quoniam quidem pro hominem mors et per ho-
minem resurrectio mortuorum: et sicut in adam omnes mor-
tuuntur ita et in christo omnes viuificabuntur. In resurrectione vero
sua liberauit patres sanctos de manu mortis in limbo de-
tentos: idem dicitur. q De manu mortis liberabo eos
etc. quia in sua resurrectione de potestate mortis liberauit
aliquos partialiter: et in resurrectione generali liberabit omnes
generaliter: et huic expositioni consonat quedam glossa hebraica
ca: Gen. xxiij. dixit ra. Josue filii leui. Iui cum anglo mor-

et saturati sunt. Et eleuauerunt
cor suum: et obliti sunt mei. Et
ego ero eis quasi leena: sicut par-
dus in via assyriorum. Occur-
rit eis quasi vrsa raptis catulis:
et dirupit interiora iecoris
eorum. Et presumas eos ibi quasi
leo bestia agri scindet eos:
Perditio tua israel: tatum modo
in me auxilium tuum. Ubi est
rex tuus? Maxime nunc saluet
te in omnibus verbis tuis. Et in
dices tui. de quibus dixisti.
Da mihi regem et principes.
Dabo tibi reges in furore
meo: et auferam in indigna-
tione mea. Colligata est iniqui-
tas ephraim: absconditum pec-
catum eius. Dolores parturientis
veniet ei. Ipse filius non sapi-

ens. Nunc enim non stabit in parti-
tione filiorum. De manu mortis
liberabo eos: de morte redi-
mam eos. Ero mors tua o
mors: ero mortuus tuus infer-
ne. Consolatio abscondita est
ab oculis meis: quia ipse in
fratres diuidet. Adducet vete-
rem veterum dominus de deserto ascen-
dentem: et siccabit venas eius
et desolabit fontem eius: et ipse
diripiet thesaurum omnis vasis
desiderabilis. Ca. xiiij.

Creata samaria: quoniam ad
amaritudinem concitauit
deum suum. In gladio
pereant. Paruuli eorum
elidantur: et fete eius scin-
dantur. Conuertere israel
ad dominum deum tuum

Consolatio. que fiet sanctis in iudicio. v Abs-
condita est ab oculis meis. et subditur causa. Quia
ipse. i. christus solus. y Inter fratres. i. homines qui
omnes sunt fratres ab adam primo patre descendentes.
3 Diuidet. separatio oues ab hebreis. i. iustos
a reprobis: Mat. xxv. et quia illud iudicium precedet
ignis flagrationis: ideo subditur. a Adducet vete-
rem ventum dominus. i. ignem flagrationis ad mo-
dum venti discurrentem. b De deserto ascenden-
tem. quia tantum ascendit super terram quantum ascen-
derunt aque diluuii. c Et siccabit venas etc. quia co-
buret omnia viuientia et siccabit humida. d Et ipse
diripiet thesaurum etc. i. omnia generaliter que modo
occupantur in presenti vita.

Capitulum. xiiij.
Creata samaria. Superius posita est promulgatio
diuine iusticie: in hoc vltimo capitulo ponitur
promulgatio sue misericordie: promittit tamen
dece tribuum punitio temporalis: eo quod iste propheta scri-
bebat principaliter protra decem tribus dicens.

a Creata samaria. metropolis in regno decez tribu-
um. b Quoniam ad amaritudinem concitauit deum su-
um. per idolorum cultum. c In gladio pereant. s.
assyriorum. d Paruuli enim eorum elidantur. propter enim
rebelliones osee ita crudeliter se habebant et etiam nec
paruulis nec pregnantibus parcebant. e Conuertere
re. Sic subditur promulgatio diuine misericordie gene-
raliter quantum est ex se. Sciendum tamen quod alij expo-
sitores catholici residuum huius capituli reducunt ad tempus
ezechie: in quo captiuitatis iam decem tribubus: popu-
lus regni iude timens egit penitentiam: Ezechia rege
ad hoc eum exhortante. propter quod deus enim miseri-
corditer liberauit de manu sennacherib miracose. iij
Reg. xix. Alij vero reducunt ad tempus liberatiois de
babilonica captiuitate. quia veratione dante iudeis
intellectum conuersi fuerunt ad dominum: propter quod

si qui mortem
destruxit incho-
atine in sua re-
surrectione et in
fine mundi de-
struet summam
tue et dictum est
Ero mortuus
tuus inferne. qz
aliquos in de-
re puit. s. sanctos:
et aliquos ibi re-
liquit. s. damna-
tos. et sic erit in
finali resurrecti-
one: vt habetur
Mathei. xxv.
Ibunt hi in sup-
plicium eternum:
iusti autem in vitam
eternam. Et quia
in presenti nul-
lus scit de qua pe-
te sit futurus finis
illud Eccl. ix. Ne
scit homo vtrum
odio vel amore
dignus sit. ideo
subdit propheta in
persona humani
generis.

Consolatio. que fiet sanctis in iudicio. v Abs-
condita est ab oculis meis. et subditur causa. Quia
ipse. i. christus solus. y Inter fratres. i. homines qui
omnes sunt fratres ab adam primo patre descendentes.
3 Diuidet. separatio oues ab hebreis. i. iustos
a reprobis: Mat. xxv. et quia illud iudicium precedet
ignis flagrationis: ideo subditur. a Adducet vete-
rem ventum dominus. i. ignem flagrationis ad mo-
dum venti discurrentem. b De deserto ascenden-
tem. quia tantum ascendit super terram quantum ascen-
derunt aque diluuii. c Et siccabit venas etc. quia co-
buret omnia viuientia et siccabit humida. d Et ipse
diripiet thesaurum etc. i. omnia generaliter que modo
occupantur in presenti vita.

Capitulum. xiiij.
Creata samaria. Superius posita est promulgatio
diuine iusticie: in hoc vltimo capitulo ponitur
promulgatio sue misericordie: promittit tamen
dece tribuum punitio temporalis: eo quod iste propheta scri-
bebat principaliter protra decem tribus dicens.

a Creata samaria. metropolis in regno decez tribu-
um. b Quoniam ad amaritudinem concitauit deum su-
um. per idolorum cultum. c In gladio pereant. s.
assyriorum. d Paruuli enim eorum elidantur. propter enim
rebelliones osee ita crudeliter se habebant et etiam nec
paruulis nec pregnantibus parcebant. e Conuertere
re. Sic subditur promulgatio diuine misericordie gene-
raliter quantum est ex se. Sciendum tamen quod alij expo-
sitores catholici residuum huius capituli reducunt ad tempus
ezechie: in quo captiuitatis iam decem tribubus: popu-
lus regni iude timens egit penitentiam: Ezechia rege
ad hoc eum exhortante. propter quod deus enim miseri-
corditer liberauit de manu sennacherib miracose. iij
Reg. xix. Alij vero reducunt ad tempus liberatiois de
babilonica captiuitate. quia veratione dante iudeis
intellectum conuersi fuerunt ad dominum: propter quod

si qui mortem
destruxit incho-
atine in sua re-
surrectione et in
fine mundi de-
struet summam
tue et dictum est
Ero mortuus
tuus inferne. qz
aliquos in de-
re puit. s. sanctos:
et aliquos ibi re-
liquit. s. damna-
tos. et sic erit in
finali resurrecti-
one: vt habetur
Mathei. xxv.
Ibunt hi in sup-
plicium eternum:
iusti autem in vitam
eternam. Et quia
in presenti nul-
lus scit de qua pe-
te sit futurus finis
illud Eccl. ix. Ne
scit homo vtrum
odio vel amore
dignus sit. ideo
subdit propheta in
persona humani
generis.

Consolatio. que fiet sanctis in iudicio. v Abs-
condita est ab oculis meis. et subditur causa. Quia
ipse. i. christus solus. y Inter fratres. i. homines qui
omnes sunt fratres ab adam primo patre descendentes.
3 Diuidet. separatio oues ab hebreis. i. iustos
a reprobis: Mat. xxv. et quia illud iudicium precedet
ignis flagrationis: ideo subditur. a Adducet vete-
rem ventum dominus. i. ignem flagrationis ad mo-
dum venti discurrentem. b De deserto ascenden-
tem. quia tantum ascendit super terram quantum ascen-
derunt aque diluuii. c Et siccabit venas etc. quia co-
buret omnia viuientia et siccabit humida. d Et ipse
diripiet thesaurum etc. i. omnia generaliter que modo
occupantur in presenti vita.

Capitulum. xiiij.
Creata samaria. Superius posita est promulgatio
diuine iusticie: in hoc vltimo capitulo ponitur
promulgatio sue misericordie: promittit tamen
dece tribuum punitio temporalis: eo quod iste propheta scri-
bebat principaliter protra decem tribus dicens.

a Creata samaria. metropolis in regno decez tribu-
um. b Quoniam ad amaritudinem concitauit deum su-
um. per idolorum cultum. c In gladio pereant. s.
assyriorum. d Paruuli enim eorum elidantur. propter enim
rebelliones osee ita crudeliter se habebant et etiam nec
paruulis nec pregnantibus parcebant. e Conuertere
re. Sic subditur promulgatio diuine misericordie gene-
raliter quantum est ex se. Sciendum tamen quod alij expo-
sitores catholici residuum huius capituli reducunt ad tempus
ezechie: in quo captiuitatis iam decem tribubus: popu-
lus regni iude timens egit penitentiam: Ezechia rege
ad hoc eum exhortante. propter quod deus enim miseri-
corditer liberauit de manu sennacherib miracose. iij
Reg. xix. Alij vero reducunt ad tempus liberatiois de
babilonica captiuitate. quia veratione dante iudeis
intellectum conuersi fuerunt ad dominum: propter quod

si qui mortem
destruxit incho-
atine in sua re-
surrectione et in
fine mundi de-
struet summam
tue et dictum est
Ero mortuus
tuus inferne. qz
aliquos in de-
re puit. s. sanctos:
et aliquos ibi re-
liquit. s. damna-
tos. et sic erit in
finali resurrecti-
one: vt habetur
Mathei. xxv.
Ibunt hi in sup-
plicium eternum:
iusti autem in vitam
eternam. Et quia
in presenti nul-
lus scit de qua pe-
te sit futurus finis
illud Eccl. ix. Ne
scit homo vtrum
odio vel amore
dignus sit. ideo
subdit propheta in
persona humani
generis.

deus misericorditer eos liberauit p. cyru. Et postq. facta applicari ista ad huc sensuz vel illu: s. isti vident nimis iudicare. Translatio. n. chaldaica vbi nostra sic habet in hoc ca. Conuertent sedentes in umbra eius: uiuent tritico: et germinabunt quasi vinea talis est, Congre-

gabunt de filiis captiuitatu sua ru bitabu i ymbra messie sui uiuificabunt moztui et multiplicabunt bonu in terra. Et quo patz q. residuu b. ca. loq. de tpe xpi. translatio enim chaldaica uel latinica e bebrai cclitere in passibus obscuris: te pore do xpi maie apparuit esse eius diuine misericordie: et ido sicut super dicitur h. dei misericordia pmulgat: et fm hunc sensuz residuu b. ca. in tres ptes diuidit: q. a

prio pbeta incitat ad pnie ueritate: scdo manifestat diuine misericordie largitate: ibi. Sanabo. tercio miratur credentiu paucitate: ibi. Quis sapiens. Circa primu dicit. Conuertite istrl ad dnm: p pnam ueram ita pclamauit iobes pcurzor xpi. Dnam agite appropinquabit em regnu celoz. vñ baptismus iobanis baptiste fuit quedā prestatio pnie agende in aduentu xpi.

¶ Qui corruisti in iniquitate tua. a statu gratie. Tollite uobiscu uerba. n. dicit brutoz aialiu sacrificia que cessauerunt in lege noua. s. uerba duplicis confessionis. s. peccatoz. et diuine laudis: quibus ho puezitur ad deu. g. Et dicite ei. i. xpo. b. Omnem aufer iniquitate. xpc em abstulit peccatu originale p sacramentu baptismi: et actuale p sacramentu pnie: ppter qd dicit de eo iob. j. Ecce agnus dei: ecce qui tollit pctā mundi.

¶ Et accipe bonu. i. bonu de genere ad qd se extendit facultas humana: fac acceptum deo patri sua gra. k. Et reddemus uitulos. i. sacrificia eo q in ueren lege de specie bouis fiebat maiora sacrificia. l. Labioz nostroz. i. laudes deuotas q snt sacrificia acceptissima: p. xli. Sacrificiu laudis honorificabit me. m. Assur no sal. nos. et. i. in pressuris no recurremus ad auxiliu humanu s diuinu: et ita fuit in primitiua ecclia: q xpiani ptra psecutiones iudeoz et etia tyrannoz no pugnabat armis sed orationibus deuotis: vñ p orones bti basilij et sui ppli sancti mercurii miles iam defunctus interfecit iulianu apostata ecclie psecutores: et eius lancea que in ecclia beati basilij seruabat inuenta est sanguine iuliani apostate perfusa. n. Nec dicemus ultra dñi nostri. et. q. p. aduentum christi deiecta est idolatria.

¶ Quia est qui in te est misereberis pupilli. erant em pls an aduetum christi pupillus: qz carens parentib: s nūc babz xpm et eccliam uerū patrem et ueram matrem. p. Sanabo. Dic sequenter pphetat diuine misericordie largitate dices in psona christi. Sanabo cōtritiones eoz. i. uere penitentes sanabo p gratiam. q. Diligam eos spontanee. qz amor inter hominem et deū primo pcedit ex pte dei. ppter qd dicit iobanes pna canonica. iiii. ca. Diligam deū qm ipse prior dilexit uos: et sic eius dilectio est spontanea.

¶ Quia

auerfus est furor me ab eis. per mortem enim christi b. a. minis placatus est deus pater: et per cosequentis filii qui est vnus deus cum ipso: ideo subdit. s. Ero quasi ros sicut em ros inuisibiliter descendit et secundat terram: sic dei filius inuisibiliter descendens secundauit uginē: s. s. l. v. Rorate celi de sup et nubes pluāt iustum aperiat terra et germinet saluatorem.

¶ Qui corruisti in iniquitate tua. Tollite uobiscu uerba. et dicite ei. d. m. aufer iniquitatem et accipe bonu: et reddem uitulos labioz nroꝝ. Assur no saluabit nos. Semp equu no ascēdem: nec dice m. ultra dñi nri opa manu nraꝝ: qz ei q in te e misereberis pupilli. Sanabo cōtritiones eoz: diligam eos spontanee: qz auisus e furor me ab eis. Ero quasi ros. Et istrl germinabit sicut liliu et erupet radix eius ut libani.

¶ Quis sapiens et intelliget ista: intelligēs et sciēt h. Quia recte uie domini: et iusti ambulabunt in eis. p. uaricatores uo corruent in eis. qui caligati in se et ei discipulis diffundet: sicut ptez impletum per uniuersum orbem: ppter qd dicit apostolus. n. Corint. ii. Christi bonus odor sumus in omni loco. c. Conuertetur sedentes in umbra ei. s. christi ut patet p translatōez chaldaica supra allegata. d. Qui uent tritico. i. eucharistie sacramento: qd pifici in pane tritico: et hic panis dat uitā mundo: Job. vi. Si quis manducauerit ex hoc pane uiuet in eternum. et ppter hoc ionathan fili ozie qui fecit translatōez chaldaica loco huius. uiuet tritico. trāstulit. uiuificabuntur mortui. Christus em et eius discipuli in noie ei legunt multos mortuos suscitasse. e. Et germinabunt quasi vinea. ppter hoc dicit saluator iob. xv. Ego sum uitis uera et uos palmites. f. Memoriale ei sicut uinū libani. ppe em montē istū crescebat uinū optimu meoria dignum. g. Ephraim. supple dicet. h. Quid mihi ultra idola. multi em de decem tribubus reuerſi a regno assyrioz crediderūt ad pdicatoez apostolorum aliozumq. christi discipuloꝝ. o. idolatria et superstitione deiecta: licet. n. iudei qui redierunt de babilone no legant postea idolatrasse nisi aliqui pauci machabeozuz tpe illi tñ de decem tribubus qui no redierūt de captiuitate p assyrios facta idola coluerunt: saltē utpote inter idolatras pmozantes. i. Ego exaudia. orationes eius. k. Et dirigam eū in uia salutis. l. Ego ut abietē uietem. s. facia eum. m. Ex me fructus tuus. sicut dictuz est capitulo precedenti: tantūmodo in me auxiliu tuum: hic mutatur modus loquendi de terra psona ad scdam. n. Quis sapiēs. Dic admirat paucitate credentium: l. c. n. primi credentes christo fuerint iudei: tamē fuerunt pauci pparatiue respectu remanentiu in infidelitate: quoz pbeta admirat: cum uideret in spū christum tot et tanta miracula facturū: q merito sibi ab omnib. erat credendum: ideo subdit. n. Quis sapiēs. sapia defursum descepdere que est suadibilis et bonis psciens. iaco. iij. o. Et intelliget ista. quasi diceret pauci pparatiue intelligunt dictal. pphetaz. p. Et sciēt bec. q. dicta sunt. q. Quia recte uie domini. s. precepta decalogi et euangelij et consimilia. r. Et iusti ambulabunt in eis. i. iustificati per fidem christi procedent in eis de uirtute in uirtutem. s. Uaricatores uo corruent in eis. qui caligati in

lv. Rorate celi de sup et nubes pluāt iustum aperiat terra et germinet saluatorem. t. Et israel. i. pls christianus seu ecclia. v. Germinabit sicut liliuz. p puritatem uite. Et erumpet radix eius. Radix em ecclie est ipse christus fm q. declarat diffuse Aug. sup ps. Ista radix erupit quando aplos alioq. fideles ptulit: ideo subdit. v. Ibi rami eius. i. de uirtute in uirtutem. 3. Et erit quasi oliua. que semp est in uirtute. a. Gloria ei. qz gloria christi

¶ Qui corruisti in iniquitate tua. Tollite uobiscu uerba. et dicite ei. d. m. aufer iniquitatem et accipe bonu: et reddem uitulos labioz nroꝝ. Assur no saluabit nos. Semp equu no ascēdem: nec dice m. ultra dñi nri opa manu nraꝝ: qz ei q in te e misereberis pupilli. Sanabo cōtritiones eoz: diligam eos spontanee: qz auisus e furor me ab eis. Ero quasi ros. Et istrl germinabit sicut liliu et erupet radix eius ut libani. ¶ Quis sapiens et intelliget ista: intelligēs et sciēt h. Quia recte uie domini: et iusti ambulabunt in eis. p. uaricatores uo corruent in eis. qui caligati in se et ei discipulis diffundet: sicut ptez impletum per uniuersum orbem: ppter qd dicit apostolus. n. Corint. ii. Christi bonus odor sumus in omni loco. c. Conuertetur sedentes in umbra ei. s. christi ut patet p translatōez chaldaica supra allegata. d. Qui uent tritico. i. eucharistie sacramento: qd pifici in pane tritico: et hic panis dat uitā mundo: Job. vi. Si quis manducauerit ex hoc pane uiuet in eternum. et ppter hoc ionathan fili ozie qui fecit translatōez chaldaica loco huius. uiuet tritico. trāstulit. uiuificabuntur mortui. Christus em et eius discipuli in noie ei legunt multos mortuos suscitasse. e. Et germinabunt quasi vinea. ppter hoc dicit saluator iob. xv. Ego sum uitis uera et uos palmites. f. Memoriale ei sicut uinū libani. ppe em montē istū crescebat uinū optimu meoria dignum. g. Ephraim. supple dicet. h. Quid mihi ultra idola. multi em de decem tribubus reuerſi a regno assyrioz crediderūt ad pdicatoez apostolorum aliozumq. christi discipuloꝝ. o. idolatria et superstitione deiecta: licet. n. iudei qui redierunt de babilone no legant postea idolatrasse nisi aliqui pauci machabeozuz tpe illi tñ de decem tribubus qui no redierūt de captiuitate p assyrios facta idola coluerunt: saltē utpote inter idolatras pmozantes. i. Ego exaudia. orationes eius. k. Et dirigam eū in uia salutis. l. Ego ut abietē uietem. s. facia eum. m. Ex me fructus tuus. sicut dictuz est capitulo precedenti: tantūmodo in me auxiliu tuum: hic mutatur modus loquendi de terra psona ad scdam. n. Quis sapiēs. Dic admirat paucitate credentium: l. c. n. primi credentes christo fuerint iudei: tamē fuerunt pauci pparatiue respectu remanentiu in infidelitate: quoz pbeta admirat: cum uideret in spū christum tot et tanta miracula facturū: q merito sibi ab omnib. erat credendum: ideo subdit. n. Quis sapiēs. sapia defursum descepdere que est suadibilis et bonis psciens. iaco. iij. o. Et intelliget ista. quasi diceret pauci pparatiue intelligunt dictal. pphetaz. p. Et sciēt bec. q. dicta sunt. q. Quia recte uie domini. s. precepta decalogi et euangelij et consimilia. r. Et iusti ambulabunt in eis. i. iustificati per fidem christi procedent in eis de uirtute in uirtutem. s. Uaricatores uo corruent in eis. qui caligati in